دافغانستان اسلامي جمهوریت
دعدلیې وزارت

رسمي جریده

فوق‌العاده ګڼه

- اطلاعاتو ته دلاسرسي قانون
- قانون دسترسی به اطلاعات
- د روانـــي روغتیا مقــرره
- مقــررۀ صحت روانـــی

دخپرېدونېټه:د ۱۳۹۸هـ.ش کال د تلې د میاشتې (۲۸)
پرله پسې نمبر:(۱۳۵۸)

تاریـــخ نشر:(۲۸) میزان سال۱۳۹۸ هــ.ش
نمبر مسلسل:(۱۳۵۸)

د امتیاز خاوند: د عدلیې وزارت

مسئول چلوونکی: قانونمل محمدرحیم "دقیق"

۰۷۰۰۵۸۷۴۵۷

د دفتر تیلفون: ۰۲۰۲۳۱۴۲۹۸

مهتمم: محمد جان ۰۷۴۷۶۲۷۹۳۰

وبسایت: www.moj.gov.af

قیمت این شماره (به اساس قرارداد): (۲۸,۱٦) افغانی

تیراژ چاپ: (۳۰۰۰) جلد

تعداد صفحات به شمول پشتی: (۸۸) صفحه

مطبعه: بهیـــر

آدرس: وزارت عدلیه، ریاست نشرات و ارتباط عامه، ناحیه ششم _ غرب قصر دارالامان

اطلاعاتوته د لاسرسي قانون د توشېح په هکله د افغانستان اسلامي جمهوریت د رئیس فرمان

ګڼه: (۱٦)

نېټه: ۱۳۹۸/۷/۹

لومړۍ ماده:

د اساسي قانون د څلور شپېتمې مادې د ۱٦ جزء د حکم له مخې، اطلاعاتوته د لاسرسي قانون چې د ملي شوري د مجلسینو د ګډ هیئت د۱۳۹۸/۵/۵ نېټې د (۹) ګڼه پرېکړې پربنسټ د (٦) فصلونو او (۴۱) مادو په دننه کې پرېکړه شوی دی، توشېح کوم.

دوه یمه ماده:

دغه فرمان د توشېح له نېټې څخه نافذ او د ملي شوري د مجلسینو د ګډ هیئت له پرېکړې او د دغه قانون له متن سره یو ځای دې، په رسمي جریده کې خپور شي.

محمد اشرف غني

د افغانستان اسلامي جمهوریت رئیس

فرمان رئیس جمهوری اسلامی افغانستان در مورد توشیح قانون دسترسی به اطلاعات

شماره: (۱٦)

تاریخ: ۱۳۹۸/۷/۹

مادهٔ اول:

به تأسی از حکم جزء ۱٦ مادهٔ شصت و چهارم قانون اساسی، قانون دسترسی به اطلاعات را که به اساس فیصلهٔ شماره (۹) مؤرخ ۱۳۹۸/۵/۵ هیئت مختلط مجلسین شورای ملی به داخل (٦) فصل و (۴۱) ماده فیصله گردیده است، توشیح می دارم.

مادهٔ دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و همراه با فیصلهٔ هیئت مختلط مجلسین شورای ملی و متن قانون متذکره، در جریدهٔ رسمی نشر گردد.

محمد اشرف غنی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

د افغانستان اسلامي جمهوریت

ملي شوري

اطلاعاتو ته د لاسرسي قانون

پریکړه

ګڼه: (۹)

نېټه: ۱۳۹۸ /۵/۵

د اساسي قانون په سلمه ماده کې د درج شوي حکم پربنسټ، د ملي شوري د مجلسینو د هرې جرګې له غړو څخه د پنځو پنځو تنو په ترکیب سره، اطلاعاتو ته د لاسرسي قانون په (٦) فصلونو او (۴۱) مادو په دننه کې د ۱۳۹۸ کال د زمري د میاشتې په (۵) نېټه پریکړه وکړه.

د ګډ هیئت رئیس

عبدالطیف نهضت یار

د ګډ هیئت مرستیال

عطا محمد دهقانپور

جمهوری اسلامی افغانستان

شورای ملی

فیصلۀ

قانون دسترسی به اطلاعات

شماره: (۹)

تاریخ: ۱۳۹۸/۵/۵

به تأسی از حکم مندرج مادۀ صدم قانون اساسی، هیئت مختلط مجلسین شورای ملی به ترکیب پنج پنج تن از اعضای هر جرگه، قانون دسترسی به اطلاعات را به داخل (٦) فصل و (۴۱) ماده به تاریخ (۵) ماه اسد سال ۱۳۹۸ فیصله نمود.

رئیس هیئت مختلط

عبدالطیف نهضت یار

معاون هیئت مختلط

عطا محمد دهقانپور

فهرست مندرجات

قانون دسترسی به اطلاعات

فصل اول

احکام عمومی

ماده	عنوان	صفحه
مادۀ اول:	مبنی	۶
مادۀ دوم:	اهداف	۶
مادۀ سوم:	اصطلاحات	۷
مادۀ چهارم:	اختصار نام	۹

فصل دوم

طرز دسترسی به اطلاعات

ماده	عنوان	صفحه
مادۀ پنجم:	حق دسترسی به اطلاعات	۹
مادۀ ششم:	تقاضای اطلاعات	۱۰
مادۀ هفتم:	حمایت اشخاص	۱۱
مادۀ هشتم:	میعاد ارایۀ اطلاعات	۱۱
مادۀ نهم:	مصارف ارایۀ اطلاعات	۱۲
مادۀ دهم:	روش ارایۀ اطلاعات	۱۳
مادۀ یازدهم:	ارایۀ اطلاعات از طریق مصاحبه	۱۴

فصل سوم

اطلاع رسانی

ماده	عنوان	صفحه
مادۀ دوازدهم:	مسؤولین اطلاع رسانی	۱۵
مادۀ سیزدهم:	وظایف مسؤول اطلاع رسانی	۱۶

مادۀ چهاردهم: رد تقاضای اطلاعات...................... ۱۸
مادۀ پانزدهم: نشر سالانۀ اطلاعات...................... ۱۹
مادۀ شانزدهم: ممنوعیت ها............................ ۲۲
مادۀ هفدهم: ارایۀ گزارش............................ ۲۵

فصل چهارم

کمیسیون

مادۀ هجدهم: ایجاد کمیسیون............................ ۲۶
مادۀ نزدهم: شرایط عضویت کمیسیون...................... ۲۶
مادۀ بیستم: ایجاد کمیتۀ گزینش........................ ۲۷
مادۀ بیست ویکم: انتخاب رئیس، معاون و منشی............ ۳۰
مادۀ بیست ودوم: وظایف و صلاحیت های کمیسیون.......... ۳۰
مادۀ بیست و سوم: تدویر جلسات کمیسیون.................. ۳۲
مادۀ بیست و چهارم: تطبیق تصمیم کمیسیون................ ۳۳
مادۀ بیست و پنجم: دفتر کمیسیون........................ ۳۳
مادۀ بیست و ششم: حالات از دست دادن عضویت............ ۳۴
مادۀ بیست و هفتم: عزل عضو کمیسیون.................... ۳۵
مادۀ بیست و هشتم: محدودیت ها........................ ۳۶
مادۀ بیست و نهم: دارالانشای کمیسیون.................. ۳۷
مادۀ سی ام: بودجۀ کمیسیون............................ ۳۸
مادۀ سی و یکم: حقوق و امتیازات........................ ۳۸

فصل پنجم

شکایات

مادۀ سی و دوم: حق شکایت..۳۹
مادۀ سی و سوم: شکایت متقاضی......................................۳۹
مادۀ سی و چهارم: رسیدگی به شکایت...............................۴۱
مادۀ سی و پنجم: تخلفات و مؤیدات تأدیبی.........................۴۲
مادۀ سی و ششم: مصئونیت اشخاص..................................۴۴

فصل ششم

احکام متفرقه

مادۀ سی و هفتم: تحویل مبالغ..۴۵
مادۀ سی و هشتم: اقدامات مدیریتی...................................۴۵
مادۀ سی و نهم: ارجحیت..۴۶
مادۀ چهلم: وضع لوایح، طرزالعمل ها و رهنمودها.................۴۶
مادۀ چهل و یکم: انفاذ و الغاء..۴۶

اطلاعاتو ته د لاسرسۍ قانون

لومړی فصل

عمومي حکمونه

مبني

لومړۍ ماده:

دغه قانون د افغانستان د اساسي قانون د پنځوسمې مادې د (۳) فقرې د حکم له مخې، وضع شوی دی.

موخې

دوه یمه ماده:

د دې قانون موخې عبارت دي له:

۱– د حقیقي او حکمي اشخاصو لــه ادارو څخه اطلاعاتو تــه د لاسرســۍ د حق تأمینول.

۲– د اطــلاع رســونې د فرهنــګ د پیاوړتیا له ړونتیا څخه ډاډ ترلاســه کول، په حکومتولۍ کې د خلکو ګډون او د ادارو له اجراآتو څخــه حســاب ورکونه او د اداري فساد پروړانــدې مبارزه.

قانون دسترسی به اطلاعات

فصل اول

احکام عمومی

مبنی

مادۀ اول:

این قانون به تأسی از حکم فقــرۀ (۳) مادۀ پنجاهــم قانون اساسی افغانستان، وضع گردیده است.

اهداف

مادۀ دوم:

اهداف این قانون عبارت اند از:

۱– تأمین حـــــق دسترسی اشخاص حقیقی و حکمــی بــه اطلاعــات از ادارات.

۲– حصــول اطمینــان از شــفافیت تقویــت فرهنــگ اطــلاع رســانی، مشـــــارکت مــــــردم در حکومت داری و حســاب دهــی از اجراآت ادارات و مبارزه علیه فســاد اداری.

۳- د افغانستان د اساسي قانون د درېيمې مادې په پام کې نيولو سره د بشر د حقوقو د نړيوالې اعلاميې د نولسمې مادې رعايتول.

۴- د اطلاعاتو د غوښتنې او وړاندې کولو د څرنګوالي تنظيمول.

اصطلاحګانې

درېيمه ماده:

په دې قانون کې دغه اصطلاحګانې لاندې مفاهيم افاده کوي:

۱- اطلاعات:هر ډول ضبط شوی يا ثبت شوی، ليکل شوی، انځوريز، غږيز، نمونه يا موډل سند او معلومات دی.

۲- شخصي اطلاعات: په شخص پورې منحصر معلومات دي چې د نوم، تخلص، د اوسېدو د ځای او د کار د ځای پته، د شخصي او کورني ژوندانه وضعيت، روغتيايي سندونه، يادداښتونه، مراسلات، راکړې ورکړې، بانکي حساب، د تېرېدو رمز او نور هغه اطلاعات پکې شامل دي چې د هغه په

۳- رعايت مادۀ نزدهم اعلاميۀ جهانی حقوق بشر با نظرداشت مادۀ سوم قانون اساسی افغانستان.

۴- تنظيم طرز تقاضا و ارايۀ اطلاعات.

اصطلاحات

مادۀ سوم:

اصطلاحات آتی در اين قانون مفاهيم ذيل را افاده می‌نمايد:

۱- اطلاعات: هر نوع سند و معلومات ضبط شده يا ثبت شده، نوشتاری، تصويری، صوتی، نمونه يا مودل می‌باشد.

۲- اطلاعات شخصی: معلومات منحصر به شخص است شامل نام، تخلص، آدرس محل سكونت و محل كار، وضعيت زندگی شخصی و خانوادگی، اسناد صحی، يادداشت ها، مراسلات، داد و ستد، حساب بانكی، رمز عبور و ساير اطلاعاتی كه به وظايف رسمی وی

رسمي دندو پورې اړه ونلري.

۳- غوښتونکی: هغه حقیقي یا حکمي شخص دی چې له ادارو څخه د اطلاعاتو غوښتنه کوي.

۴- خپرول: د اطلاعاتو خپرول په داسې ډول دي چې د عامو خلکو لپاره د لاسرسۍ او ګټې اخیستنې وړ وي.

۵- د اطلاعاتو د غوښتنې فورم: هغه مطبوع یا بریښنایي پاڼه ده چې د غوښتونکي د مطالباتو د درج په منظور، د دې قانون له حکمونو سره سم د هغه په واک کې ورکول کېږي.

٦- ادارې: د جمهوري ریاست، ملي شورې، قضائیه قوې، وزارتونه، لوی ریاستونه، دولتي خپلواک کمیسیونونه، سیمه ییزې ادارې، د ولایتي، ولسوالیو اوکلیوشوري ګانې، ښاروالۍ ګانې، د ښاروالیو مجلسونه، تصدۍ، دولتي او ګډ شرکتونه او نورې هغې ادارې او بنسټونه چې د قانون پر بنا فعالیت کوي، پکې شامل دي. هر سازمان یا بنسټ چې له ذکر شوو ادارو څخه د یوې په واسطه کنترول یا

ارتباط نداشته باشد.

۳- متقاضی: شخص حقیقی یا حکمی است که اطلاعات را از ادارات تقاضا می‌نماید.

۴- نشر: انتشار اطلاعات به شکلی است که قابل دسترس و استفاده برای عامهٔ مردم باشد.

۵- فورم تقاضای اطلاعات: ورق مطبوع یا الکترونیکی است که به منظور درج مطالبات متقاضی، مطابق احکام این قانون بدسترس وی گذاشته می‌شود.

٦- ادارات: شامل ادارات ریاست جمهوری، شورای ملی، قوهٔ قضائیه، وزارت‌ها، ریاست های عمومی، کمیسیون‌های مستقل دولتی، ادارات محلی، شوراهای ولایتی، ولسوالی و قریه، شاروالی ها، مجالس شاروالی ها، تصدی ها، شرکت های دولتی و مختلط و سایر ادارات و نهادهایی که بر مبنای قانون فعالیت می‌نمایند، می‌باشند. هر سازمان یا نهادی که توسط یکی از ادارات مذکورکنترول یا

تمويلېږي يا د هغوی ملکيت وي چې عامه چارې ترسره کوي، په دې تعريف کې شاملېږي.

د نوم لنډيز

څلورمه ماده:

په دې قانون کې اطلاعاتو ته د لاسرسۍ کمېسيون، د کمېسيون په نامه يادېږي.

دوه يم فصل

اطلاعاتو ته د لاسرسۍ څرنګوالی

اطلاعاتو ته د لاسرسۍ حق

پنځمه ماده:

(۱) غوښتونکی، د دې قانون له حکمونو سره سم له ادارو څخه اطلاعاتو ته د لاسرسۍ حق لري.

(۲) ادارې مکلفې دي، په دې قانون کې له درج شوو حکمونو سره سم، اطلاعات د غوښتونکي او عامه خلکو په واک کې ورکړي.

تمويل می‌گردد يا ملکيت آنها باشد که امور عامه را انجام می‌دهد، شامل اين تعريف می‌گردد.

اختصار نام

مادۀ چهارم:

کميسيون دسترسی به اطلاعات در اين قانون به نام کميسيون ياد می‌گردد.

فصل دوم

طرز دسترسی به اطلاعات

حق دسترسی به اطلاعات

مادۀ پنجم:

(۱) متقاضی، حق دسترسی به اطلاعات را مطابق احکام اين قانون از ادارات دارا می باشد.

(۲) ادارات مکلف اند، مطابق احکام مندرج اين قانون، اطلاعات را به دسترس متقاضی و عامۀ مردم قرار دهند.

د اطلاعاتو غوښتنه

شپږمه ماده:

(۱) غوښتونکی کولای شي د اطلاعاتو د ترلاسه کولو په منظور د اطلاعاتو ليکلی غوښتنليک برابر يا د اطلاعاتو د غوښتنې فورم ډک او د ادارې اړوندې مرجع ته مراجعه وکړي.

(۲) د اطلاعاتو د غوښتنې فورم او د هغه محتوي د کمېسيون په واسطه برابرېږي او په مطبوع او برېښنايي شکل په وړيا ډول د عامه لاسرسي کې ورکول کېږي.

(۳) غوښتونکی مکلف نه دی، د اطلاعاتو دغوښتنې لپاره دليلونه وړاندې کړي يا دکوم ځانګړي سند نوم واخلي، يوازې د اطلاعاتو د برابرولو او وړاندې کولو لپاره له غوښتونکي څخه لازم معلومات غوښتل کېږي.

(۴) ادارې مکلفې دي، د اطلاعاتو غوښتنې ته په ليکلي يا برېښنايي ډول داسې ځواب وړاندې کړي چې غوښتونکي ته د لاسرسي وړ وي.

تقاضای اطلاعات

مادهٔ ششم:

(۱) متقاضی می‌تواند به منظورکسب اطلاعات درخواست کتبی اطلاعات را ترتیب یا فورم تقاضای اطلاعات را خانه پری و به مرجع مربوط اداره مراجعه نماید.

(۲) فورم تقاضای اطلاعات و محتوای آن توسط کمیسیون ترتیب به شکل مطبوع و الکترونیکی طور رایگان به دسترس عامه قرار می‌گیرد.

(۳) متقاضی مکلف نیست، برای تقاضای اطلاعات دلایل ارائه نماید یا از سند خاصی نام ببرد، صرف معلومات لازم جهت تهیه و ارایهٔ اطلاعات از متقاضی مطالبه می‌گردد.

(۴) ادارات مکلف اند، به تقاضای اطلاعات طور کتبی یا الکترونیکی طوری پاسخ ارائه نمایندکه به متقاضی قابل دسترس باشد.

د اشخاصو ملاتړ

اوومه ماده:

اداري مکلفې دي، هغه اشخاص چې په فساد، ناوړه مدیریت، د عــدالت په نه تأمینولو، جنایي سرغړونو، د قانون د نقض، د بشر د حقوقو او په عامه امنیت او د ژوندانه چاپیریال ته د جدی زیان په اړوند اطلاعات په ډاګه کوي تر ملاتړ لاندې ونیسي.

د اطلاعاتو د وړاندې کولو میعاد

اتمه ماده:

(۱) اداري مکلفې دي، غوښتل شوي اطلاعات په لیکلي یا بریښــنایي ډول په ژر تر ژره د اطلاعاتو د غوښتنــې له نېټې څخه زیات نه زیات د لســوکاري ورځو په موده کــې غوښــتونکي تــه وړاندې کړي. د مؤجه دلیلونو د شتون په صورت کې، دغه موده تر لسو نورو کاري ورځو پورې تمدیدېدای شــي. د تمدید په صورت‌کې، اداره دې لــه غوښتونکي سره اړیکه ونیسي او هغــه دې په لیکلي ډول له تمدید او د هغې له

حمایت اشخاص

مادۀ هفتم:

ادارات مکلف اند، اشخاصی را کــه اطلاعات مربوط بــه فســاد، ســوء مــدیریت، عــدم تــأمین عــدالت، تخلف جنایی، نقض قانون، حقوق بشر و آسیب جدی بــه امنیــت عامــه و محیط زیست را افشا می‌نمایند مــورد حمایت قرار دهند.

میعاد ارایۀ اطلاعات

مادۀ هشتم:

(۱) ادارات مکلف انــد، اطلاعــات تقاضــا شــده را طــورکتبــی یــا الکترونیکــی بــه متقاضــی بــه اســرع وقــت حــداکثر در مــدت ده روز کـــاری از تـــاریخ تقاضای اطلاعــات ارائــه نماینــد. در صورت موجودیت دلایل مؤجــه، این مدت الی ده روز کــاری دیگــر تمدیــد شــده مـــی‌توانـــد. در صــورت تمدیــد، اداره بـــا متقاضــی تمــاس گرفتــه وی را از

دلیلونو څخه خبر کړي.

(۲) اداري مکلفـــــي دي، هغـــــه غوښتل شوي اطلاعات چـــې خبــري ارزښت ولري ژرتر ژره یا د اطلاعاتو د غوښتنې له نېټې څخه زیات نه زیات د یوې کاري ورځې په موده کې، رسنیو او ژورنالســـتانو تـــه وړانـــدې کړي.

(۳) اداري مکلفې دي، هغه غوښـــتل شوي اطلاعـــات چـــې د اشخاصـــو د خوندیتوب او د شخص د ځان یـــا آزادۍ د ساتنې لپاره اړین وي، ژر تـــر ژره یا د اطلاعاتو د غوښتنې له نېټـــې څخه زیات نه زیات د یـــوې کـــاري ورځې په موده کې وړاندې کړي.

د اطلاعاتود وړاندې کولو لګښتونه

نهمه ماده:

(۱) که چېرې د غوښتل شوو اطلاعاتو وړاندې کول د لګښـــتونو غوښـــتنه وکړي، غوښتونکی مکلف دی، د هغو لګښتونه ورکړي. له دې پرته غوښتنه ردېږي.

تمدید و دلایل آن طورکتبی آگاه سازد.

(۲) ادارات مکلف انـــد، اطلاعـــات تقاضـــا شـــده را کـــه دارای ارزش خبری باشد به رسانه ها و ژورنالستان به اســـرع وقـــت یـــا حـــداکثر در مـــدت یـــک روز کـــاری از تـــاریخ تقاضـــای اطلاعـــات، ارائـــه نمایند.

(۳) ادارات مکلف انـــد، اطلاعـــات تقاضا شده را که بـــرای مصـــونیت اشخاص و حفـــظ جـــان یـــا آزادی شخص ضرور باشد، به اسرع وقـــت یا حداکثر در مدت یک روزکاری از تـــاریخ تقاضـــای اطلاعـــات، ارائـــه نمایند.

مصارف ارایهٔ اطلاعات

مادهٔ نهم:

(۱) هرگاه ارایهٔ اطلاعات تقاضا شده ایجاب مصارف را نمایـــد، متقاضـــی مکلـــف اســـت، مصـــارف آن را تأدیه نماید. در غیـــر آن تقاضـــا رد می‌گردد.

(۲) د دې مادې د (۱) فقرې په درج شوو لګښتونو کې، بیه، د بیا ځلي تولید نمونه او غوښتونکي ته د اطلاعاتو لېږل شامل دي. بیا ځلي تولید کې لیکلی، غږیز یا انځوریز ډول د اصل سند نقل، داصل سند کاپي شامل وي. د اطلاعاتو لومړی شل پاڼې له دغه حکم څخه مستثني دي.

(۳) د غوښتل شوو اطلاعاتو د لګښتونو اندازه او د هغو د ورکړې ډول په هغې جلا کړنلاره کې چې د کمېسیون له لوري د مالیې وزارت په موافقه وضع کېږي، تنظیمېږي.

د اطلاعاتو د وړاندې کولو تګلاره

لسمه ماده:

(۱) اداري مکلفې دي، اطلاعات له غوښتنې سره سم غوښتونکي ته وړاندې کړي، په دې شرط چې اصل سند ته تاوان ونه رسېږي.

(۲) غوښتونکی کولای شي له لاندې تګلارو څخه په یوې د اطلاعاتو غوښتنه

(۲) مصارف مندرج فقرهٔ (۱) این ماده شامل قیمت، نمونهٔ تولید دوباره و ارسال اطلاعات به متقاضی می‌باشد. تولید دوباره شامل نقل اصل سند، کاپی از اصل سند طور کتبی، صوتی یا تصویری می‌باشد. بیست صفحهٔ اول اطلاعات ازاین حکم مستثنی است.

(۳) اندازهٔ مصارف اطلاعات تقاضا شده و نحوهٔ پرداخت آن در طرزالعمل جداگانهٔ که از طرف کمیسیون به موافقهٔ وزارت مالیه وضع می‌گردد، تنظیم می‌شود.

روش ارایهٔ اطلاعات

مادهٔ دهم:

(۱) ادارات مکلف اند، اطلاعات را طبق تقاضا به متقاضی ارائه نمایند، مشروط براینکه به اصل سند صدمه وارد نگردد.

(۲) متقاضی می‌تواند به یکی از روش های ذیل اطلاعات را تقاضا

وکړي:

۱- په پاڼه کې یا په بریښنایي ډول د اصل سند نقل.

۲- په اړوندو ادارو کې د سندونو، موډلونو او نمونو د کتنې د فرصت را منځته کول.

۳- په لیکلي، غږیز یا انځوریز ډول له اصل سند څخه کاپي.

۴- په غږیز یا انځوریز ډول د اطلاعاتو وړاندې کول.

۵- د نمونې وړاندې کول.

د مرکې له لارې د اطلاعاتو وړاندې کول

یوولسمه ماده:

له چارواکو او د ادارو له کارکوونکو سره د ژورنالستانو د مرکو له لارې د اطلاعاتو وړاندې کول د دې قانون په شپږمه، اتمه او نهمه مادوکې د درج شوو حکمونو تابع نه دي.

نماید:

۱- نقل اصل سند در ورق یا به شکل الکترونیکی.

۲- ایجاد فرصت مشاهدهٔ اسناد، مودل ها و نمونه ها در ادارات مربوط.

۳- کاپی از اصل سند طورکتبی، صوتی یا تصویری.

۴- ارایهٔ اطلاعات به شکل صوتی یا تصویری.

۵- ارایهٔ نمونه.

ارایهٔ اطلاعات از طریق مصاحبه

مادهٔ یازدهم:

ارایهٔ اطلاعات از طریق مصاحبهٔ ژورنالستان با مقامات و کارکنان ادارات، تابع احکام مندرج مواد ششم، هشتم و نهم این قانون نمی‌باشد.

دریم فصل

اطلاع رسونه

د اطلاع رسونې مسؤولین

دوولسمه ماده:

(۱) ادارې مکلفې دي، اطلاعاتو ته د لاسرسی د حق د تأمینولو په مقصد د دندو له لایحې سره سم د اطلاع رسونې مسؤولې مراجع او اړوند کارکوونکي، مشخص او توظیف کړي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوې د اطلاع رسونې مسؤولې مراجع، مکلفې دي، د اطلاع رسونې د مسؤول او نورو اړوندو کارکوونکو هویت له جزئیاتو سره (د اړیکې شمېره، برېښنا لیک، پته او داسې نور) د پوهاوي لپاره د عامه خلکو په لاسرسي کې ورکړي.

(۳) د اطلاع رسونې مسؤول کولای شي د اړتیا په صورت کې، د اطلاعاتو د برابرولو لپاره د اړوندې ادارې له کارکوونکو څخه د همکارۍ غوښتنه وکړي او د ادارې کارکوونکي په

فصل سوم

اطلاع رسانی

مسؤولین اطلاع رسانی

مادۀ دوازدهم:

(۱) ادارات مکلف اند، به منظور تأمین حق دسترسی به اطلاعات، مراجع مسؤول اطلاع رسانی و کارکنان مربوط را طبق لایحۀ وظایف، مشخص و توظیف نمایند.

(۲) مراجع مسؤول اطلاع رسانی مندرج فقرۀ (۱) این ماده، مکلف اند، هویت مسؤول اطلاع رسانی و سایر کارکنان مربوط را با جزئیات (شمارۀ تماس، ایمیل، آدرس و امثال آن) جهت آگاهی به دسترس عامۀ مردم قرار دهند.

(۳) مسؤول اطلاع رسانی می‌تواند در صورت ضرورت، جهت تهیۀ اطلاعات ازکارکنان ادارۀ مربوط مطالبۀ همکاری نموده و کارکنان اداره مکلف به همکاری

همکارۍ مکلف دي.

د اطلاع رسونې د مسؤول دندې

دیارلسمه ماده:

(۱) د اطلاع رسونې مسؤول د لاندې دندو لرونکی دی:

۱- غوښتونکي ته د اطلاعاتو د غوښتنې د فورم توضیح د غوښتنې په صورت کې، په لیکلي یا برېښنايي ډول د غوښتونکي خبرول.

۲- په دې قانون کې له درج شوو حکمونو او اړوندو کړنلارو سره سم د غوښتونکي لاسرسی ته د اطلاعاتو د غوښتنې د فورم ورکول او له هغه سره لازمه همکاري.

۳- په لیکلي ډول د اطلاعاتو د غوښتنې د ترلاسه کولو په وخت کې غوښتونکي ته د رسید سپارل.

۴- د اطلاعاتو د شتون یا نه شتون په صورت کې، په لیکلي ډول په پنځو کاري ورځو موده کې د غوښتونکي خبرول.

۵- د دې قانون له درج شوو حکمونو

می‌باشند.

وظایف مسؤول اطلاع رسانی

مادهٔ سیزدهم:

(۱) مسؤول اطلاع رسانی دارای وظایف ذیل می‌باشد:

۱- توضیح فورم تقاضای اطلاعات به متقاضی در صورت تقاضا آگاه نمودن متقاضی طورکتبی یا الکترونیکی.

۲- بدسترس قرار دادن فورم تقاضای اطلاعات به متقاضی و همکاری لازم با وی مطابق احکام مندرج این قانون و طرزالعمل های مربوط.

۳- تسلیم رسید به متقاضی در زمان دریافت تقاضای اطلاعات طورکتبی.

۴- در صورت موجودیت یا عدم موجودیت اطلاعات، مطلع نمودن متقاضی در مدت پنج روزکاری طورکتبی.

۵- حصول اطمینان از مطابقت ارایهٔ

سره د اطلاعاتو د وړاندې کولو له سمون څخه د ډاډ ترلاسه کول.

۶- د ادارې په انټرنيټي پاڼو او نورو اړوندو رسنيو کې د اطلاعاتو خپرول.

۷- د هغو نورو دندو ترسره کول چې د اړوندې ادارې له لورې، د اطلاع رسونې د چارو د ښه والي لپاره ورته سپارل کېږي.

(۲) که چېرې غوښتونکی د معلوليت يا بې سوادۍ په سبب ونکړی شي په ليکلي ډول د اطلاعاتو غوښتنه وکړي، د اطلاع رسونې مسؤول مکلف دی د غوښتونکي شفاهي غوښتنه وليکي، د هغه د لاسليک يا دګوتې د نښان له اخيستلو مخکې، د غوښتونکي غوښتنه د هغه د تأييد لپاره په داسې ډول چې د هغه لپاره د پوهې وړ وي، تفهيم کړي.

(۳) که چېرې اداره د غوښتل شوو اطلاعاتو د پېژندنې لپاره زياتو توضيحاتو ته اړتيا ولري، د اطلاع رسونې مسؤول موضوع له غوښتونکي سره تعقيبوي، د هغه د اطلاعاتو غوښتنه لازياته څرګنده کوي.

اطلاعات با احکام مندرج این قانون.

۶- نشر اطلاعات در صفحات انترنیتی اداره و سایر رسانه های مربوط.

۷- انجام سایر وظایفی که از طرف ادارۀ مربوط، جهت بهبود امور اطلاع رسانی به وی سپرده می‌شود.

(۲) هرگاه متقاضی به سبب معلولیت یا بی سوادی نتواند طورکتبی تقاضای اطلاعات نماید، مسؤول اطلاع رسانی مکلف است درخواست شفاهی متقاضی را به تحریر در آورده قبل از گرفتن امضاء یا نشان انگشت وی، درخواست متقاضی را جهت تأیید آن به طریقی که برای او قابل درک باشد، تفهیم نماید.

(۳) هرگاه اداره جهت شناسایی اطلاعات تقاضا شده به توضیحات بیشتر نیاز داشته باشد، مسؤول اطلاع رسانی موضوع را با متقاضی پیگیری نموده تقاضای اطلاعات وی را واضح تر می‌سازد.

(۴) که چېرې غوښتل شوي اطلاعات په اداره کې شتون ونلري او څرګند وي چې بله اداره غوښتل شوي اطلاعات لري، په دې صورت کې اداره مکلفه ده، د اطلاعاتو لیکلې غوښتنه په پنځو کاري ورځو موده کې هغې ادارې ته واستوي او غوښتونکی په لیکلي ډول له موضوع څخه خبر کړي.

د اطلاعاتو د غوښتنې رد

څوارلسمه ماده:

(۱) که چېرې د اطلاعاتو غوښتنه په کلي یا قسمي ډول رد شي، د اطلاع رسونې مسؤول مکلف دی، غوښتونکی په هغو مشخصو او قانوني دلایلو چې د هغو پر بنسټ د هغه غوښتنه رد شوې ده، په لیکلي ډول خبر کړي.

(۲) د اطلاع رسونې مسؤول مکلف دی د اطلاعاتو د غوښتنې د رد د تصمیم پر وړاندې د غوښتونکي د شکایت د حق په هکله، غوښتونکي ته لازم پوهاوی وړاندې کړي.

(۴) هرگاه اطلاعات تقاضا شده در اداره موجود نبوده و واضح باشد که ادارهٔ دیگری دارای اطلاعات تقاضا شده است در این صورت اداره مکلف است، تقاضای کتبی اطلاعات را در مدت پنج روز کاری به همان اداره ارسال و متقاضی را از موضوع طورکتبی مطلع نماید.

رد تقاضای اطلاعات

مادهٔ چهاردهم:

(۱) هرگاه تقاضای اطلاعات طور کلی یا قسمی رد شود، مسؤول اطلاع رسانی مکلف است، متقاضی را از دلایل مشخص و قانونی که بنابرآن تقاضای وی رد گردیده، طورکتبی مطلع سازد.

(۲) مسؤول اطلاع رسانی مکلف است در مورد حق شکایت متقاضی بر علیه تصمیم رد تقاضای اطلاعات، به متقاضی آگاهی لازم ارائه نماید.

د اطلاعاتو کلني خپرول

پنځلسمه ماده:

(۱) ادارې مکلفې دي، لاندې اطلاعات لږترلږه په کال کې یوځل خپاره کړي:

۱- د ادارې تشکیل، دندې او واکونه او د اړوندو اجراآتو راپور.

۲- د فرعي برخو، ولایتي او ساحوي دفترونو او د اړوندو انکشافي پروژو او برنامو په هکله معلومات.

۳- د ادارې د اړیکې شمېره، برېښنا لیک، پته او کاري ساعتونه.

۴- د بودجې د سندونو او د مالي او پلټنې د راپورونو په ګډون د ادارې مالي وضعیت.

۵- د مستقیمو خدمتونو جزئیات چې خلکو ته وړاندې کېږي د هغو فورمونو په ګډون چې خدمتونو ته د لاسرسي لپاره بشپړېږي او د خدمتونو د وړاندې کولو وخت.

۶- د ادارې په استماعیه او مشورتي غونډو کې د ښاریانو د مشارکت لپاره

نشرسالانهٔ اطلاعات

مادهٔ پانزدهم:

(۱) ادارات مکلف اند، اطلاعات ذیل را حداقل سال یک مرتبه نشر نمایند:

۱- تشکیل، وظایف و صلاحیت های اداره وگزارش اجراآت مربوط.

۲- معلومات در مورد بخش های فرعی، دفاتر ولایتی و ساحوی، برنامه ها و پروژه های انکشافی مربوط.

۳- شمارهٔ تماس، ایمیل، آدرس و ساعات کاری اداره.

۴- وضعیت مالی اداره به شمول اسناد بودجه و گزارش های مالی و تفتیش.

۵- جزئیات خدمات مستقیم که به مردم ارائه می‌گردد به شمول فورم هایی که جهت دسترسی خدمات تکمیل گردد و زمان ارایهٔ خدمات.

۶- معلومات در مورد میکانیزم ها و طرزالعمل ها جهت مشارکت

د میکانیزمونو او کړنلارو او اړونــدو رپوټونو په هکله معلومات.

۷- د اطلاعاتو د غوښتنې او د خلکو مســتقیم شــکایت تــه د رســیدګۍ څرنګوالی.

۸- اړوند تقنیني سندونه.

۹- اړوندې لایحــې، کــړنلارې او لارښودونه.

۱۰- د قوانینو، مقررو، کــړنلارو او نورو تقنیني سندونو د طرحې په اړوند د مشورو په ګډون د ښاریانو د مشارکتي غونډو پایلې.

۱۱- اړوندکورني یــا بــین المللــي قراردادونه، پروتوکولونه او هــوکړه لیکونه.

۱۲- د داوطلبۍ اعلانونه، د آفرونو د ارزونې سندونه، تدارکاتي قراردادونه، د قراردادونو د اجراءکولو د پرمختــګ رپوټونه، د قراردادونو بشپړیز رپوټ، د قراردادونو له پلي کولو څخه د پلټنــې رپوټ او په تدارکاتي قراردادونو پورې اړوند نور موارد.

۱۳- پالیسۍ، ســتراتیژۍ او اړونــد

شهروندان در مجــالس اســتماعیه و مشورتی اداره و گزارش های مربوط.

۷- طــرز رســیدگی بــه تقاضــای اطلاعـــات و شـــکایت مســـتقیم مردم.

۸- اسناد تقنینی مربوط.

۹- لوایح، طرزالعمل‌ها و رهنمود های مربوط.

۱۰- نتــایج جلســات مشــارکتی شهروندان به شمول مشوره در مــورد طرح قوانین، مقرره ها، طرزالعمل ها و سایر اسناد تقنینی.

۱۱- قراردادها، پروتوکــول هــا و تفاهمنامه های داخلی یا بین المللــی مربوط.

۱۲- اعلانات داوطلبی، اسناد ارزیابی آفرها، قــرارداد هــای تــدارکاتی، گــزارش هــای پیشــرفت اجــرای قراردادها، گزارش تکمیلی قرار داد ها، گزارش تفتیش از تطبیق قرارداد هــا و سایر موارد مربــوط قــرارداد هــای تدارکاتی.

۱۳- پالیسی، ستراتیژی و پلان هــای

کاري پلانونه.

۱۴- د هغو اطلاعاتو د طبقه بندۍ او ډولونو لست چې په واک کې یې لري.

۱۵-د نوم، د اړیکې شمېرې، برېښنا لیک او د دفتر د پتې په ګډون د اطلاع رسونې د مسؤول په هکله معلومات.

۱٦- د دغه قانون د حکمونو له تطبیق څخه کلنی رپوټ.

۱۷- د کمېسیون په تشخیص نور اطلاعات.

(۲) ادارې دې د قراردادونو په ګډون مهم اطلاعات او سندونه له بشپړېدو وروسته ژر تر ژره په داسې ډول د خلکو په واک کې ورکړي چې د عامه خلکو لپاره د درک وړ او په آسانۍ سره د لاسرسي وړ وي.

(۳) اداري مکلفې دي، د سندونو او اطلاعاتو د لا ښه حفظ او ساتنې او د غوښتونکو په لاسرسۍ کې د هغو د ورکولو په منظور، د اطلاعاتو د مدیریت سیستم او د اطلاعاتو بانک (ډیټابیس) رامنځته کړي.

کاری مربوط.

۱۴- لست طبقه بندی و انواع اطلاعاتی که در اختیار دارد.

۱۵- معلومات در مورد مسؤول اطلاع رسانی به شمول نام، شمارهٔ تماس، ایمیل و آدرس دفتر.

۱٦- گزارش سالانه از تطبیق احکام این قانون.

۱۷- سایر اطلاعات به تشخیص کمیسیون.

(۲) ادارات اطلاعات و اسناد مهم را به شمول قرارداد ها به اسرع وقت بعد از نهایی شدن به گونهٔ در دسترس مردم قرار دهند که برای عامهٔ مردم قابل درک و به آسانی قابل دسترس باشد.

(۳) ادارات مکلف اند، به منظور حفظ و نگهداشت بهتر اسناد و اطلاعات و بدسترس قرار دادن آن به متقاضیان، سیستم مدیریت اطلاعات و بانک اطلاعات (دیتابیس) را ایجاد نمایند.

(۴) اداري هغه اطلاعـــات چـــې پـــه برېښنايي ډول يې خپروي، د کمپيوټر په واســـطه دې د تحليـــل او عمليـــاتو ور وي.
(۵) اشخاص کولای شي هغه اطلاعات چې لومړی د عامه اداري په واســـطه توليدېږي، له هغو څخه ګټه واخلي.

ممنوعيتونه

شپاړسمه ماده:

(۱) په لاندې حالاتو کې د اطلاعـــاتو وړاندې کول منع دي:
۱- په هغه صورت کې چې خپلواکي، ملي حاکميت، ځمکنۍ بشپړتيا او عامه امنيت له خطر سره مخامخ کړي.
۲- په هغه صورت کې چې له نـــورو هېوادونو سره د افغانستان د سياســـي، اقتصادي او فرهنګي اړيکو د پرې کېدو سبب شي.
۳- په هغه صورت کې چې د شخص ځان او مال له خطر سره مخامخ شي.
۴- په هغه صورت کې چـــې د جـــرم د کشف خنډ يا د جرم له ارتکاب څخه

(۴) ادارات اطلاعاتی را که به شـــکل الکترونیکی به نشر می‌رسانند، قابـــل تحلیل و عملیات توســـط کمپیـــوتر باشد.
(۵) اشخاص می‌توانند اطلاعاتی کـــه نخست توســـط ادارۀ عامـــه تولیـــد می‌گردد، از آن استفاده نمایند.

ممنوعیت ها

مادۀ شانزدهم:

(۱) ارایۀ اطلاعات در حالات ذیـــل ممنوع می‌باشد:
۱- درصورتی‌که استقلال، حاکمیـــت ملی، تمامیت ارضی و امنیت عامـــه را به خطر مواجه گرداند.
۲- درصـــورتی‌کـــه ســـبب قطـــع روابط سیاسی، اقتصادی و فرهنگـــی افغانســـــتان بـــــا سایرکشـــــورها گردد.
۳- درصورتی‌که جان و مال شـــخص به خطر مواجه گردد.
۴- درصورتی‌که مانع کشف جرم یـــا مانع جلـــوگیری از ارتکـــاب جـــرم

د مخنیوي خنډ شي.
۵- په هغه صورت کې چې د تورن د کشف، څېړنې او تعقیب بهیر یا په دې برخه کې د احتیاطي تدبیرونو نیول مختل کړي.
٦- په هغه صورت کې چې د عادلانه محاکمې یا د حکم د تنفیذ بهیر اخلال کړي.
۷- په هغه صورت کې چې د شخص خصوصي حریم نقض کړي.
۸- په هغه صورت کې چې اطلاعات په سوداګریزو موضوعګانو، شخصي ملکیتونو او بانکي حساب پورې اړه ولري، خو دا چې په قوانینو کې بل ډول تشخیص شوی وي.
(۲) لاندې حالات د دې مادې د (۱) فقرې په ۷ او ۸ جزونو کې له درج شوو حکمونو څخه مستثني دي:
۱- په هغه صورت کې چې واکمنه محکمه د شخصي اطلاعاتو د افشاکولو په هکله تجویز ونیسي.
۲- په هغه صورت کې چې د مؤلف، مصنف، هنرمند او څېړونکي د حقوقو

گردد.
۵- درصورتی‌که روند کشف، تحقیق و تعقیب متهم یا اتخاذ تدابیر احتیاطی در این زمینه را مختل سازد.
٦- درصورتی‌که روند محاکمهٔ عادلانه یا تنفیذ حکم را اخلال نماید.
۷- درصورتی‌که حریم خصوصی شخص را نقض نماید.
۸- درصورتی‌که اطلاعات مربوط به موضوعات تجارتی، ملکیت های شخصی و حساب بانکی بوده، مگر اینکه در قوانین طور دیگری تشخیص شده باشد.
(۲) حالات ذیل از احکام مندرج اجزای ۷ و ۸ فقرهٔ (۱) این ماده مستثنی می‌باشد:
۱- در صورتی‌که محکمهٔ ذیصلاح در مورد افشای اطلاعات شخصی تجویز اتخاذ نماید.
۲- درصورتی‌که قانون حمایت حقوق مؤلف، مصنف، هنرمند و محقق

د ملاتړ قانون (کاپي رايټ) او له سيالۍ څخه د ملاتړ قانون او نور تقنيني سندونه نقض نه کړي.

(۳) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي اطلاعات په هغه صورت کې چې عامه ګټې ايجاب وکړي، غوښتونکي ته وړاندې کيږي.

(۴) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوې عامه ګټې د اړوندې ادارې په واسطه تشخيصيږي.

(۵) که چېرې غوښتل شوي اطلاعات په هغو اطلاعاتو پورې اړه ولري چې د دريم شخص له لوري په سري ډول برابر شوي وي، اداره دې د نوموړو اطلاعاتو افشاکولو په هکله د دريم شخص د رضايت يا نه رضايت د معلومولو لپاره له هغه سره اړيکه ونيسي. په هغو مواردو کې چې هغه اعتراض ولري بايد وساتل شي، خو هغه تصميم چې آيا غوښتل شوي اطلاعات د ممنوعيتونو په محدوده کې دي يا ندي، د ادارې په واسطه نيول کيږي.

(۶) هغه اطلاعات چې له شلو کلونو

(کاپی رایت) و قانون حمایت از رقابت و سایر اسناد تقنینی را نقض ننماید.

(۳) اطلاعات مندرج فقرۀ (۱) این ماده در صورتی که منافع عامه ایجاب نماید به متقاضی ارائه می‌گردد.

(۴) منافع عامۀ مندرج فقرۀ (۱) این ماده توسط ادارۀ مربوط تشخیص می‌گردد.

(۵) هرگاه اطلاعات تقاضا شدۀ مربوط به اطلاعاتی باشد که از جانب شخص ثالث طور سری فراهم شده باشد، اداره با شخص ثالث جهت معلوم نمودن رضایت یا عدم رضایت وی در مورد افشای اطلاعات متذکره تماس برقرار نماید. در مواردی که وی اعتراض داشته باشد باید حفظ شود، اما تصمیمی که آیا اطلاعات تقاضا شده در محدودۀ ممنوعیت ها قرار دارد یا نه، توسط اداره اتخاذ می‌گردد.

(۶) اطلاعاتی که بیشتر از بیست سال

څخه زياته مخينه ولري، په هغو باندې هېڅ ډول ممنوعيت نشي وضع کېداى. خو دا چې دغه موده په استثنايي حالاتو کې د هغې ادارې د لومړۍ درجې مسؤول په وړانديز چې اړوند اطلاعات يې په واک کې دي د کمېسيون په تأييد، زيات نه زيات تر نورو لسو کلونو پورې تمديدېداى شي.

(۷) که چېرې د غوښتل شوو اطلاعاتو يوه برخه د ممنوعيتونو په محدوده کې وي، له هماغې برخې پرته، پاتې اطلاعات دې وړاندې شي.

(۸) ادارې مکلفې دي، اړوند سندونه د محرميت په پام کې نيولو سره له جلا کړنلارې سره سم، تصنيف او طبقه بندي کړي.

د رپوټ وړاندې کول

اوولسمه ماده:

(۱) د اطلاع رسونې مسؤولې مراجع مکلفې دي، د دې قانون د حکمونو د تطبيق په هکله د خپلو کلني اجراآتو رپوټ کمېسيون ته وړاندې کړي.

قدامت داشته باشد، هيچ گونه ممنوعيتى بالاى آن وضع شده نمى‌تواند. مگر اينکه مدت متذکره در حالات استثنايى به پيشنهاد مسؤول درجه اول اداره که اطلاعات مربوطه در اختيار آن قرار دارد، با تأييد کميسيون، حداکثر الى ده سال ديگر تمديد شده مى‌تواند.

(۷) هرگاه يک بخش اطلاعات تقاضا شده در محدودهٔ ممنوعيت ها باشد، به استثناى همان بخش، اطلاعات متباقى ارائه گردد.

(۸) ادارات مکلف اند، اسناد مربوط را با نظرداشت محرميت مطابق طرزالعمل جداگانه تصنيف و طبقه بندى نمايند.

ارايهٔ گزارش

مادهٔ هفدهم:

(۱) مراجع مسؤول اطلاع رسانى مکلف اند،گزارش اجراآت سالانهٔ خويش را در مورد تطبيق احکام اين قانون به کميسيون ارائه نمايند.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوي رپوټ د وړاندې کولو څرنګوالی په هغې جلا کړنلاره کې تنظيمېږي چې د کمېسيون له لوري وضع کېږي.

څلورم فصل

کمېسيون

د کمېسيون رامنځته کول

اتلسمه ماده:

اطلاعاتو ته د لاسرسي د حق د تأمينولو په منظور، د دې قانون له حکمونو سره سم د ښځو او نارينه وو په ګډون د اوو تنو غړو په ترکيب کمېسيون رامنځته کېږي.

د کمېسيون د غړيتوب شرطونه

نولسمه ماده:

هغه شخص د کمېسيون د غړي په توګه ټاکل کېږي چې لاندې شرطونه ولري:

۱- د افغانستان تابعيت ولري.

۲- د دېرش کلنۍ عمر يې بشپړ کړی وي.

(۲) طرز ارایهٔ گزارش مندرج فقرهٔ (۱) این ماده در طرزالعمل جداگانهٔ که از طرف کمیسیون وضع می‌شود، تنظیم می‌گردد.

فصل چهارم

کمیسیون

ایجاد کمیسیون

مادهٔ هجدهم:

به منظور تأمین حق دسترسی به اطلاعات، کمیسیون مرکب از هفت عضو اعم از زن و مرد مطابق احکام این قانون ایجاد می‌گردد.

شرایط عضویت کمیسیون

مادهٔ نزدهم:

شخصی به حیث عضوکمیسیون تعیین می شود که واجد شرایط ذیل باشد:

۱- تابعیت افغانستان را داشته باشد.

۲- سن سی سالگی را تکمیل نموده باشد.

۳- لږترلږه د لېسانس د تحصیلي سند لرونکی وي.

۴- له مدني حقوقو څخه په حرمان، جنایت، بشري ضد جرمونو او د اداري فساد په جرمونو محکوم شوی نه وي.

۵- پنځه کلنه اړونده کاري تجربه ولري.

٦- د ښه شهرت لرونکی وي.

۷- د سیاسي ګوند غړیتوب و نه لري.

۸- د دولتي ټاکنیزو یا انتصابي ذمو متصدي نه وي.

د غوراوي د کمېټې رامنځته کول

شلمه ماده:

(۱) د کمېسیون د غړو د ټاکنې په منظور، د غوراوي کمېټه په لاندې ترکیب سره رامنځته کېږي:

۱- د اطلاعاتو او فرهنګ وزیر د رئیس په توګه.

۲- د سترې محکمې غړی د سترې محکمې د عالي شورې په ټاکنه د غړي په توګه.

۳- حداقل دارای سند تحصیلی لیسانس باشد.

۴- به حرمان از حقوق مدنی، جنایت، جرایم ضد بشری و جرایم فساد اداری محکوم نشده باشد.

۵- پنج سال تجربهٔ کاری مرتبط داشته باشد.

٦- دارای شهرت نیک باشد.

۷- عضویت حزب سیاسی را نداشته باشد.

۸- متصدی عهده های انتخابی یا انتصابی دولتی نباشد.

ایجاد کمیتهٔ گزینش

مادهٔ بیستم:

(۱) به منظور تعیین اعضای کمیسیون، کمیتهٔ گزینش به ترکیب ذیل ایجاد می‌گردد:

۱- وزیر اطلاعات و فرهنگ به حیث رئیس.

۲- عضو ستره محکمه به انتخاب شورای عالی ستره محکمه به حیث عضو.

۳- د ولسي جرگې د ديني، فرهنگي، پوهنې او لوړو زده کـړو د چـارو د کمېسيون غړی د غړي په توگه.

۴- د مشرانو جرگې د ديني، فرهنگي، پوهنې او لـوړو زده‌کـړو د چـارو د کمېسيون غړی د غړي په توگه.

۵- د عدليې وزارت د تقنين لوی رئيس د غړی په توگه.

٦- د افغانستان د بشـر د حقوقـو د خپلواک کمېسيون غـړی د هغـه کمېسيون په ټاکنه د غړي په توگه.

۷- د رسنيزې صنفي بنسټونو ټاکـل شوی استازی د غړي په توگه.

۸- د مدني ټولنې اړونـد بنسـټونو ټاکل شوی استازی د غړي په توگه.

۹- د افغانستان د مـدافع وکيلانـو د خپلواک انجمن واکمـن اسـتازی د غړي په توگه.

(۲) د اطلاعـاتو او فرهنـگ وزارت د غوراوي کمېټې سکرتريت په غـاړه لري.

(۳) د غوراوي کمېټـه د کمېسـيون د غړيتوب د سوانحو خلـص د منلـو

۳- عضو کميسـيون امـور دينـی، فرهنگی، معارف و تحصيلات عـالی ولسی جرگه به حيث عضو.

۴- عضو کميسـيون امـور دينـی، فرهنگی، معارف و تحصيلات عـالی مشرانو جرگه به حيث عضو.

۵- رئيس عمومی تقنين وزارت عدليه به حيث عضو.

٦- عضو کميسيون مستقل حقوق بشر افغانسـتان بـه انتخـاب آن کميسيون به حيث عضو.

۷- نمايندۀ منتخب نهاد های صـنفی رسانه ئی به حيث عضو.

۸- نمايندۀ منتخب نهاد های مـرتبط جامعۀ مدنی به حيث عضو.

۹- نمايندۀ باصلاحيت انجمن مستقل وکلای مدافع افغانستان بـه حيـث عضو.

(۲) وزارت اطلاعـات و فرهنـگ سکرتريت کميتۀ گزينش را به عهـده دارد.

(۳) کميتۀ گزينش اعـلان پـذيرش خلص سوانح عضويت کميسيون را در

اعلان د کمېټې د لومړۍ غونډې لــه جوړېدو څخه وروسته په پنځو کــاري ورځو موده کې خپروي.

(۴) د غوراوي کمېټه د نوماندانو لـه ډلې څخه د شرطونو لرونکي یوویشت تنه د سیالیز بهیر له پای ته رسېدو وروته د لسو کاري ورځو په موده کې د منلو د اعلان د مودې له پای تــه رســېدو وروسته د افغانستان اسلامي جمهوریت رئیس ته معرفي کوي.

(۵) د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رئیس د یوویشت تنو له منځــه څخه اووه تنه یې د تخصص او جنسیت په پام کې نیولو سره د لــومړۍ دورې لپاره د کمېسیون د غړو په توګه پــه لاندې ترتیب سره ټاکي:

۱- څلور غړي د پنځو کلونو لپاره.

۲- درې غړي د دریوکلونو لپاره.

(٦) د کمېسیون غړي پــه راتلونکــو دوروکې د پنځو کلونو لــپاره ټاکــل کېږي.

(۷) دکمېسیون غــړي د دې مــادې د(۵ او ٦) فقرو د حکم په پــام کــې

مــــدت پـــــنج روز کــــاری بعد از اولین جلســهٔ کمیتــه اعـــلان می‌نماید.

(۴) کمیتـــهٔ گـــزینش از جملـــهٔ کاندیدان، بیست و یک تــن واجــد شرایط را بعد از ختم روند رقــابتی، در مدت ده روز کاری بعد از پایـــان مدت اعــلان پــذیرش بــه رئــیس جمهوری اسلامی افغانســتان معرفــی می‌نماید.

(۵) رئـــیس جمهـــوری اســـلامی افغانستان از میان بیست و یــک تــن هفت تن آنها را با نظرداشت تخصص و جنسیت برای دورهٔ اول بــه حیــث اعضای کمیسیون به ترتیب ذیل تعیین می‌نماید:

۱- چهار عضو برای مدت پنج سال.

۲- سه عضو برای مدت سه سال.

(٦) اعضای کمیسیون در دوره هــای بعدی برای مدت پــنج ســال تعیــین می‌گردند.

(۷) اعضای کمیسیون صرف بــرای یــک دوره بــا نظرداشــت حکــم

نیولو سره یواځې د یوې دورې لپاره ټاکل کېږي.

(۸) د کمېسیون غړي نه شي کولی د دندې په وخت کې په نورو دندو لاس پورې کړي، د لوړو زده کړو په مؤسسو کې تدریس له دغه حکم څخه مستثنی دی.

د رئیس، مرستیال او منشي ټاکنه

یوویشتمه ماده:

کمېسیون په لومړۍ غونډه کې، د خپلو غړو له منځه د کمېسیون رئیس، مرستیال او منشي د دووکلونو او شپږو میاشتو مودې لپاره ټاکي. دیوې بلې دورې لپاره د هغوی بیا ټاکل مجاز دی.

د کمېسیون دندې او واکونه

دوه ویشتمه ماده:

(۱) کمېسیون د لاندې دندو او واکونو لرونکی دی:

۱- له ادارو څخه اطلاعاتو ته د لاسرسۍ له بهیر او د هغو د وړاندې کولو له څرنګوالي څخه څارنه.

فقره های (۵ و ٦) این ماده تعیین می‌گردد.

(۸) اعضای کمیسیون نمی‌توانند، حین تصدی وظیفه به وظایف دیگر اشتغال ورزند. تدریس در مؤسسات تحصیلات عالی از این حکم مستثنی می‌باشد.

انتخاب رئیس، معاون و منشی

مادۀ بیست و یکم:

کمیسیون در اولین جلسه، رئیس، معاون و منشی کمیسیون را از میان اعضای خویش برای مدت دوسال و شش ماه انتخاب می‌نماید. انتخاب مجدد آنها برای یک دورۀ دیگر مجاز می‌باشد.

وظایف و صلاحیت های کمیسیون

مادۀ بیست و دوم:

(۱)کمیسیون دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می‌باشد:

۱- نظارت از پروسۀ دسترسی به اطلاعات از ادارات و چگونگی ارایۀ آن.

۲- د غوښتونکو د شکایتونو بررسي.
۳- د اړتیا په صورت کې د ادارو د اطلاع رسونې له مسؤولو مراجعو څخه د سندونو غوښتل.
۴- غوښتونکو او ادارو ته د لازمو مشورو وړاندې کول.
۵- د ادارو د اطلاع رسونې د مسؤولو مراجعو د رپوټ ارزونه.
٦- جمهور رئیس او د ملي شوري دواړو مجلسونو ته د کمېسیون د فعالیتونو د کلني رپوټ وړاندې کول او د هغو خپرول.
۷- د ښوونیزو برنامو د دایرولو له لارې په هېواد کې د اطلاع رسونې د فرهنګ پیاوړتیا.
۸- د کمېسیون د فعالیتونو په هکله د عامه پوهاوي لوړول.
۹- د کمېسیون د تصمیمونو خپرول.
۱۰- د دې قانون د حکمونو د تطبیق له څرنګوالي څخه څارنه.
۱۱- د اړوندو لایحو او کړنلارو تصویبول.
۱۲- د ادارو له لوري د اطلاعاتو د

۲- بررسی شکایات متقاضیان.
۳- مطالبهٔ اسناد از مراجع مسؤول اطلاع رسانی ادارات درصورت ضرورت.
۴- ارایهٔ مشوره های لازم به متقاضیان و ادارات.
۵- ارزیابی گزارش مراجع مسؤول اطلاع رسانی ادارات.
٦- ارایهٔ گزارش سالانهٔ فعالیت های کمیسیون به رئیس جمهور و مجلسین شورای ملی و نشر آن.
۷- تقویت فرهنگ اطلاع رسانی در کشور از طریق تدویر برنامه های آموزشی.
۸- بلند بردن آگاهی عامه در مورد فعالیت های کمیسیون.
۹- نشر تصامیم کمیسیون.
۱۰- نظارت از چگونگی تطبیق احکام این قانون.
۱۱- تصویب لوایح و طرزالعمل های مربوط.
۱۲- وضع حداقل معیارها در مورد

تنظیم د څرنګوالي په هکله د تر ټولو لړ معیارونو وضع کول.
۱۳– په دې قانون کې د درج شوو نورو دندو ترسره کول.
(۲) د څارنې مفهوم په دې ماده کې د دې قانون د حکمونو د تطبیق له څرنګوالي څخه عبارت دی.
(۳) کمېسیون د دې قانون له حکمونو سره سم، په خپلو اجراآتو کې خپلواک دی.

د کمېسیون د غونډو دایرېدل

درویشتمه ماده:

(۱) د کمېسیون عادي غونډې په اونۍ کې یوځل دایرېږي او فوق العاده غونډې د رئیس د تصمیم پربنسټ یا د هغه د غړو د یوه ثلث په وړاندیز دایرېدای شي.
(۲) د کمېسیون د غونډو د دایرېدو نصاب د هغه د اکثریت غړو شتون دی.
(۳) د کمېسیون تصمیمونه د حاضرو غړو د رأیو د اکثریت پر بنسټ نیول کېږي او د رأیو د برابرۍ په

چگونگی تنظیم اطلاعات از جانب ادارات.
۱۳– انجام سایر وظایف مندرج این قانون.
(۲) نظارت به مفهوم این ماده عبارت از چگونگی تطبیق احکام این قانون می‌باشد.
(۳) کمیسیون مطابق احکام این قانون در اجراآت خویش مستقل می‌باشد.

تدویرجلسات کمیسیون

مادهٔ بیست و سوم:

(۱) جلسات عادی کمیسیون در هر هفته یکبار دایر می‌گردد و جلسات فوق العاده بر اساس تصمیم رئیس یا پیشنهاد یک ثلث اعضای آن دایر شده می‌تواند.
(۲) نصاب تدویر جلسات کمیسیون حضور اکثریت اعضای آن می‌باشد.
(۳) تصامیم کمیسیون به اساس اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ و در صورت تساوی آراء، طرفی‌که

صورت کې، هغه لوری چې رئیس ورته رأيه ورکړې وي، اکثریت ګڼل کیږي خو دا چې په دې قانون کې بـــل ډول تصریح شوې وي.

(۴) د فعالیت ډول او د کمېسیون پـــه غونډو پورې اړوندې نورې چارې پـــه هغې جلا کړنلاره کې تنظیمیږي چـــې د کمېســـیون لـــه لـــوري وضـــع کیږي.

د کمېسیون د تصمیم پلي کول

څلېریشتمه ماده:

(۱) د کمېسیون تصمیم وروستنی دی له ابلاغ وروسته د پلي کولو وړ دی.

(۲) که چیرې اداره د کمېسیون تصمیم رعایت نه کړي، کمېسیون کولای شي، موضوع واکمنو مراجعو یا مقاماتو تـــه محول کړي.

د کمېسیون دفتر

پنځه ویشتمه ماده:

کمېسیون د مرکزي دفتر لرونکی دی، د اړتیا په صورت کې کولای شي، خپل ساحوي دفترونه هم رامنځته کړي.

رئیس به آن رای داده باشد، اکثریـــت شمرده می‌شود مگر اینکه در این قانون طـــور دیگـــری تصـــریح گردیـــده باشد.

(۴) طرز فعالیت و سایر امور مربوط به جلســـات کمیســـیون در طرزالعمـــل جداگانهٔ کـــه از طـــرف کمیســـیون وضـــع مـــی‌شـــود، تنظـــیم می‌گردد.

تطبیق تصمیم کمیسیون

مادهٔ بیست و چهارم:

(۱) تصمیم کمیسیون نهـــایی بـــوده بعد از ابلاغ قابل تطبیق می‌باشد.

(۲) هرگاه اداره تصمیم کمیسیون را رعایت ننماید، کمیسیون مـــی‌توانـــد، موضوع را به مراجـــع یـــا مقامـــات ذیصلاح محول نماید.

دفتر کمیسیون

مادهٔ بیست و پنجم:

کمیسیون دارای دفتر مرکزی بوده، در صورت ضرورت مـــــــی‌تواند، دفاتر ساحوی خویش را نیز ایجاد نماید.

د غړیتوب لـه لاسـه ورکولـو حالات

شپږویشتمه ماده:

(۱) د کمېسیون غړی له لاندې حالاتو څخه په یوه کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي:

۱- د لیکلي استعفاء وروسته د جمهور رئیس له منظورۍ.

۲- په داسې صعب العلاجو ناروغیو اخته کېدل چې د هغه د دندې د اجراء کولو خنډ شي.

۳- له شپږو میاشتو څخه زیات په تنفیذي حبس محکومیت.

۴- د غړیتوب د شرطونو د لرلو په اړوند د ناسمو اطلاعاتو وړاندې کول.

۵- په کمېسیون کې د کاري مودې بشپړول.

۶- د کمېسیون د اړوندو قوانینو، مقررو، لایحو او کړنلارو د حکمونو نه رعایتول.

(۲) که چېرې د کمېسیون غړی د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شوو

حالات از دست دادن عضویت

مادۀ بیست و ششم:

(۱) عضوکمیسیون در یکی از حالات ذیل عضویت خویش را از دست می‌دهد:

۱- استعفای کتبی بعد از منظوری رئیس جمهور.

۲- مبتلا شدن به امراض صعب العلاجی‌که مانع اجرای وظیفۀ وی گردد.

۳- محکومیت به حبس تنفیذی بیش از شش ماه.

۴- ارایۀ اطلاعات نا درست مبنی بر داشتن شرایط عضویت.

۵- تکمیل مدت کاری در کمیسیون.

۶- عدم رعایت احکام قوانین، مقرره ها، لوایح و طرزالعمل های مربوط کمیسیون.

(۲) هرگاه عضو کمیسیون در یکی از حالات مندرج فقرۀ (۱) این ماده

حالتونو څخه په یوه کې خپل غړیتوب له لاسه ورکړي او د کمېسیون د کار له دورې څخه لږترلږه یو کال پاتې وي، د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د غوراوي کمېټه په لسو کاري ورځو موده کې د دې قانون د شلمې مادې په (۱) فقره کې په درج شوي ترکیب سره جوړوي او د غوراوي کمېټه په کمېسیون کې د غړیتوب د نوماندانو د سوانحو خلص د منلو اعلان، اعلانوي.

(۳) د غوراوي کمېټه د نوماندانو له منځه د شرایطو لرونکي دوه تنه جمهور رئیس ته وړاندې کوي.

(۴) جمهور رئیس د دوو تنو له منځه یو یې د کمېسیون د غړي په توګه ټاکي.

د کمېسیون د غړي عزل

اووه ویشتمه ماده:

د کمېسیون د غړي عزل د دې قانون د شپږویشتمې مادې د(۱) فقرې د۲، ۴ او۶ اجزاوو په درج شوو حالاتوکې دکمېسیون د پنځوتنو غړو له

عضویت خویش را از دست دهد و حد اقل یک سال از دورۀ کارکمیسیون باقی مانده باشد، وزارت اطلاعات و فرهنگ کمیتۀ گزینش را در مدت ده روز کاری به ترکیب مندرج فقرۀ (۱) مادۀ بیستم این قانون تشکیل و کمیتۀ گزینش اعلان پذیرش خلص سوانح کاندیدان عضویت در کمیسیون را اعلان می‌نماید.

(۳) کمیتۀ گزینش از میان کاندیدان دو تن واجد شرایط را به رئیس جمهور معرفی می‌نماید.

(۴) رئیس جمهور از میان دو تن یکی از آنها را به حیث عضوء کمیسیون تعیین می‌نماید.

عزل عضو کمیسیون

مادۀ بیست و هفتم:

عزل عضو کمیسیون در حالات مندرج اجزای ۲، ۴ و۶ فقرۀ (۱) مادۀ بیست و ششم این قانون بعد از تشخیص و تأیید پنج تن از اعضای

تشخیص اوتأیید وروسته صورت مومي.

محدودیتونه

اته ویشتمه ماده:

(۱) د کمېسیون رئیس او غړي نشي کولای د تصمیم نیونې په هغو غونډو کې چې ذینفع وي، ګډون وکړي.

(۲) د کمېسیون رئیس او غړي نشي کولای، هغه اطلاعات چې د دندې د اجراء کولو په وخت کې یا د هغې له پرېښودو وروسته یې ترلاسه کړي دي او د دې قانون له حکمونو سره سم ممنوع وي، په ډاګه یا له هغو څخه د ځان یا د نورو اشخاصو په نفع ګټه واخلي.

(۳) که چېرې د کمېسیون رئیس او غړي د دې مادې په (۲) فقره کې لــه درج شوي حکم څخه سرغړونه وکړي، سرغړوونکی د قانون لــه حکمونو سره سم تر عدلي تعقیب لاندې نیول کېږي.

کمیسیون صورت می‌گیرد.

محدودیت ها

مادۀ بیست و هشتم:

(۱) رئیس و اعضای کمیسیون نمی‌توانند در جلسات تصمیم گیری که ذینفع باشند، اشتراک نمایند.

(۲) رئیس و اعضای کمیسیون نمی‌توانند، اطلاعاتی را که حین اجرای وظیفه یا بعد از ترک آن، بدست آورده اند و مطابق احکام این قانون ممنوع باشد، افشاء یا از آن به نفع خویش یا سایر اشخاص استفاده نمایند.

(۳) هرگاه رئیس و اعضای کمیسیون از حکم مندرج فقرۀ (۲) این ماده تخلف نمایند، متخلف مطابق احکام قانون تحت تعقیب عدلی قرار می‌گیرد.

د کمېسيون دارالانشاء

نهه ويشتمه ماده:

(۱) کمېسيون د اداري او اجرائيوي چارو د پرمخ بيولو په منظور د دارالانشاء لرونکی دی چې په رأس کې يې رئيس ځای لري.

(۲) د دارالانشاء رئيس د دې قانون په نولسمه ماده کې په درج شوو شرطونو سربېره د بشري سرچينو، مالي او تدارکاتي مديريت په چارو کې لږترلږه پنځه کاله کاري تجربه لري.

(۳) کمېسيون د رأيو د اکثريت په توافق سره د شرايطو لرونکو اشخاصو له منځه درې تنه د دارالانشاء رياست د پست د ترلاسه کولو په مقصد جمهور رئيس ته وړانديزوي.

(۴) جمهور رئيس د دريو تنو له منځه يو يې د دارالانشاء د رئيس په توګه ټاکي.

(۵) د دارالانشاء کارکوونکي د قانون له حکمونو سره سم ګمارل کېږي.

(۶) دارالانشاء خپلې دندې د قانون له

دارالانشای کميسيون

مادۀ بيست و نهم:

(۱) کميسيون به منظور پيشبرد امور اداری و اجرائيوی دارای دارالانشاء می‌باشد که در رأس آن رئيس قرار دارد.

(۲) رئيس دارالانشاء علاوه بر شرايط مندرج مادۀ نزدهم اين قانون دارای تجربۀ کاری حداقل پنج سال در امور مديريت منابع بشری، مالی و تدارکاتی می‌باشد.

(۳) کميسيون به توافق اکثريت آراء از ميان اشخاص واجد شرايط سه تن را غرض احراز پست رياست دارالانشاء به رئيس جمهور پيشنهاد می‌نمايد.

(۴) رئيس جمهور از ميان سه تن يکی از آنها را به حيث رئيس دارالانشاء تعيين می‌نمايد.

(۵)کارکنان دارالانشاء مطابق احکام قانون استخدام می‌گردند.

(۶) دارالانشاء وظايف خويش را

حکمونو او هغو کړنلارو سره سم چې د کمېسیون له لوري تصویبیږي، اجراء کوي او د کمېسیون په وړاندې مسؤوله ده.

د کمېسیون بودجه

دېرشمه ماده:

(۱) کمېسیون خپله بودجه له حکومت سره په مشوره کې ترتیبوي او په لګولو کې یې خپلواک دی او د هغې رپوټ د قانون له حکمونو سره سم وړاندې کوي.

(۲) کمېسیون کولای شي، د خپلو فعالیتونو د لابنه تنظیم او د اجراآتو د اغیزمنتیا په منظور د قانون له حکمونو سره سم له ملي او بین المللي مؤسسو څخه مالي او تخنیکي مرستې ترلاسه کړي.

حقوق او امتیازونه

یودېرشمه ماده:

د کمېسیون د غړو لپاره د قانون له حکمونو سره سم مناسب معاش او امتیازونه ټاکل کېږي.

مطابق احکام قانون و طرزالعمل‌هایی که از طرف کمیسیون تصویب می‌گردد، اجراء نموده و نزد کمیسیون مسؤول می‌باشد.

بودجهٔ کمیسیون

مادهٔ سی ام:

(۱)کمیسیون بودجهٔ خود را در مشوره با حکومت ترتیب و در مصرف آن مستقل بوده و گزارش آن را مطابق احکام قانون ارائه می‌نماید.

(۲) کمیسیون می‌تواند به منظور تنظیم بهتر فعالیت ها و مؤثریت اجراآت خویش مطابق احکام قانون از مؤسسات ملی و بین المللی کمک های مالی و تخنیکی را دریافت نماید.

حقوق و امتیازات

مادهٔ سی و یکم:

برای اعضای کمیسیون مطابق احکام قانون معاش و امتیازات مناسب تعیین می‌گردد.

پنځم فصل
شکایتونه

د شکایت حق

دوه دېرشمه ماده:

(۱) که چېرې غوښتونکی ډاډ ترلاسه کړي چې د هغه د اطلاعاتو غوښتنه د دې قانون له حکمونو سره سم رسیدګي صورت نده موندلې یا د ادارې له اجراآتو څخه رضایت ونه لري، کولای شي هغې ادارې ته چې له هغې څخه د اطلاعاتو غوښتنه شوې یا کمېسیون ته شکایت وکړي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوي شکایت ته رسیدګي په وړیا ډول صورت مومي.

د غوښتونکي شکایت

دري دېرشمه ماده:

(۱) د هغې ادارې د اطلاع رسونې مسؤول چې له هغه څخه د اطلاعاتو غوښتنه شوې ده، مکلف دی، د پنځو کاري ورځو په موده کې رسېدلی شکایت بررسي او د هغه د هوارولو په

فصل پنجم
شکایات

حق شکایت

مادهٔ سی و دوم:

(۱) هرگاه متقاضی اطمینان حاصل نماید که به تقاضای اطلاعات وی طبق احکام این قانون رسیدگی صورت نگرفته یا از اجراآت اداره رضایت نداشته باشد، می‌تواند به ادارهٔ که از آن تقاضای اطلاعات صورت گرفته یا به کمیسیون شکایت نماید.

(۲) رسیدگی به شکایت مندرج فقرهٔ (۱) این ماده طور رایگان صورت می‌گیرد.

شکایت متقاضی

مادهٔ سی و سوم:

(۱) مسؤول اطلاع رسانی ادارهٔ که از آن تقاضای اطلاعات صورت گرفته، مکلف است، در مدت پنج روز کاری شکایت واصله را بررسی و غرض رفع آن مطابق احکام این

مقصد د دې قانون له حکمونو سره سم وړ تصمیم ونیسي.

(۲) که چېرې غوښتونکی خپل شکایت لومړی هغې ادارې ته چې له هغې څخه یې د اطلاعاتو غوښتنه کړې ده وړاندې کړي، د لیکلي ځواب له ترلاسه کولو یا د پنځو کاري ورځو مودې له تېرېدو وروسته کولای شي خپل شکایت کمېسیون ته وړاندې کړي.

(۳) کمېسیون مکلف دی، رسېدلی شکایت د هغه د ترلاسه کولو له نېټې څخه زیات نه زیات په شلو کاري ورځو موده کې بررسي او په دې برخه کې تصمیم ونیسي.

(۴) کمېسیون کولای شي، د اړتیا په صورت کې شکایت ته د رسیدګۍ په بهیر کې د اړوندو مینه والو د ګډون زمینه برابره کړي.

(۵) هغه اداره چې شکایت ورڅخه شوی مکلفه ده، داسې دلایل او مدارک وړاندې کړي چې له قانون سره سم یې عمل کړی دی.

(٦) د شکایتونو او اړوندو سندونو او

قانون تصمیم مقتضی اتخاذ نماید.

(۲) هرگاه متقاضی شکایت خویش را نخست به ادارهٔ که از آن تقاضای اطلاعات نموده ارائه کند، بعد از گرفتن پاسخ کتبی یا سپری شدن مدت پنج روز کاری می‌تواند، شکایت خویش را به کمیسیون ارائه نماید.

(۳) کمیسیون مکلف است، شکایت واصله را از تاریخ دریافت آن حداکثر در مدت بیست روزکاری بررسی و در زمینه تصمیم اتخاذ نماید.

(۴) کمیسیون می‌تواند، در صورت لزوم زمینهٔ اشتراک علاقه مندان ذیدخل در روند رسیدگی به شکایات را فراهم نماید.

(۵) ادارهٔ که شکایت از آن صورت گرفته مکلف است، دلایل و مدارکی را ارائه نماید که مطابق قانون عمل نموده است.

(٦) طرز بررسی شکایات، اسناد و

مدارکو د بررسۍ ډول په هغــې جــلا کړنلاره کې تنظیمېږي، چې د کمېسیون له لوري وضع کېږي.

شکایت ته رسیدګي

څلور دېرشمه ماده:

(۱) کمېسیون شکایت ته د رســیدګۍ په وخت کې د لاندې واکونو لرونکی دی:

۱- د لورو رابلل او په شفاهي یا لیکلي ډول د هغــــوی د څرګنــــــدونو اورېدل.

۲- د سندونو او مدارکو په وړانــدې کولو د ادارو مکلف کول.

۳- د ادارو د اطلاع رسونې د مراجعو د دفترونو او د سندونو د مــدیریت او ساتنې د ډول بررسي.

(۲) کمېسیون کولای شي، شکایت ته د رسیدګۍ په وخت کــې اداره د دې قانون له حکمونو سره سم غوښتونکي ته د اطلاعاتو په وړاندې کولو مکلفــه کړي، د دې قانون د حکمونو په تطبیق کې د تعلل په صورت کې هغــه لازم

مدارک مربوط در طرزالعمل جداگانهٔ که از طرف کمیسیون وضع می‌شود، تنظیم می‌گردد.

رسیدگی به شکایت

مادهٔ سی و چهارم:

(۱) کمیسیون حــین رســیدگی بــه شکایت دارای صلاحیت هــای ذیــل می‌باشد:

۱- دعــــوت طــــرفین و ســــمع اظهارات آنهــا طــور شــفاهی یــا کتبی.

۲- مکلف نمودن ادارات بــه ارایــهٔ اسناد و مدارک.

۳- بررسی دفاتر مراجع اطلاع رسانی ادارات و طرز مدیریت و نگهــداری اسناد.

(۲) کمیسیون می‌تواند، حین رسیدگی به شکایت اداره را مکلف بــه ارایــهٔ اطلاعــات مطــابق احکــام ایــن قــانون بــه متقاضــی نمایــد در صورت تعلل در تطبیق احکام این قانون تصــامیم لازم را کــه از جانــب

تصميمونه چې د کمېسيون په واسطه نيول شوي دي، ترلاس لاندې ونيسي.

(۳) کمېسيون کولای شي شکايت ته د رسيدګۍ په وخت کې اداره مکلفه کړي ترڅو د اطلاع رسونې د مرجع د چارو د ښه والي، په مناسب ډول د سندونو د مديريت، مخکې له مخکې د برابرو شوو اطلاعاتو د خپرولو او د کلني رپوټ د خپرولو په منظور لازم تدبيرونه ونيسي.

(۴) که چېرې اداره يا غوښتونکی د کمېسيون په تصميم قناعت ونلري، کولای شي د دېرشو کاري ورځو په موده کې محکمې ته مراجعه وکړي.

سرغړونې او تأديبي مؤيدات

پنځه دېرشمه ماده:

(۱) لاندې موارد، د دې قانون له حکمونو څخه سرغړونه پېژندل کېږي:

۱- غوښتونکي ته د اطلاعاتو د ليکلې غوښتنې د مندرجاتو مغاير د اطلاعاتو وړاندې کول.

۲- د قانوني دلايلو له وړاندې کولو

کميسيون اتخاذ شده، روی دست گيرد.

(۳) کميسيون می‌تواند، حين رسيدگی به شکايت اداره را مکلف نمايد تا به منظور بهبود امور مرجع اطلاع رسانی، مديريت اسناد طور مناسب، نشر اطلاعات از قبل تهيه شده و نشر گزارش سالانه تدابير لازم را اتخاذ نمايد.

(۴) هرگاه اداره يا متقاضی به تصميم کميسيون قناعت نداشته باشد، می‌تواند در مدت سی روزکاری به محکمه مراجعه نمايد.

تخلفات و مؤيدات تأديبی

مادهٔ سی و پنجم:

(۱) موارد ذيل، تخلف از احکام اين قانون شناخته می‌شود:

۱- ارائهٔ اطلاعات مغاير مندرجات تقاضای کتبی اطلاعات به متقاضی.

۲- امتناع از ارائهٔ اطلاعات

پرته غوښتونکي ته د اطلاعاتو له وړاندې کولو څخه ډډه کول.
۳- د واقعيت خلاف کمېسيون ته د اطلاعاتو وړاندې کول.
۴- له قانوني واک پرته د سندونو له منځه وړل.
۵- په ټاکلې موده کې د غوښتل شوو اطلاعاتو نه وړاندې کول.
٦- د کمېسيون د تصميمونو او کړنلارو نه رعايتول.
۷- په ټاکلې مودې کې د اطلاع رسونې د مسؤولې مرجع له لوري کمېسيون ته د رپوټ نه وړاندې کول.
(۲) کمېسيون د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شوي حکم څخه د سرغړونې د تثبيت په صورت کې، له احوالو سره سم له لاندې تأديبي مؤيداتو څخه د يوې په پلي کولو تصميم نيسي:
۱- توصيه.
۲- ليکلی اخطار.
۳- د قانون له حکمونو سره سم د کسر معاش پربناء تصميم نيول او

به متقاضی بدون ارایۀ دلایل قانونی.
۳- ارایۀ اطلاعات خلاف واقعیت به کمیسیون.
۴- محو اسناد بدون صلاحیت قانونی.
۵- عدم ارایۀ اطلاعات تقاضا شده در موعد معین.
٦- عدم رعایت تصامیم و طرزالعمل های کمیسیون.
۷- عدم ارایۀ گزارش به کمیسیون از جانب مرجع مسؤول اطلاع رسانی در موعد معین.
(۲) کمیسیون در صورت تثبیت تخلف از حکم مندرج فقرۀ (۱) این ماده، حسب احوال به تطبیق یکی از مؤیدات تأدیبی ذیل، تصمیم اتخاذ می‌نماید:
۱- توصیه.
۲- اخطار کتبی.
۳- تصمیم مبنی برکسر معاش مطابق احکام قانون و پیشنهاد آن به ادارۀ

اړوندې ادارې ته د هغه وړاندیزول.

۴- د بیا بیا سرغړونې په صورت کې، د قانون له حکمونو سره سم د سرغړوونکي کارکوونکي د تبدیلي تصمیم نیول او اړوندې ادارې ته د هغه وړاندیزول.

(۳) که چېرې د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوې سرغړونې پېښېدل حقیقي یا حکمي اشخاصو ته د مادي یا معنوي تاوانونو په اوښتو تمام شي، د قانون له حکمونو سره سم جبرانېږي.

(۴) اړوندې ادارې مکلفې دي، د قانون له حکمونو سره سم تأدیبي مؤیدات عملي کړي او د هغو له تطبیق څخه کمېسیون ته ډاډ ورکړي.

د اشخاصو خوندیتوب

شپږدېرشمه ماده:

هغه شخص چې اطلاعات یې په ښه نیت سره افشاء کړي وي، د اثبات په صورت کې د قانون له حکمونو سره سم د حقوقي، اداري او وظیفوي خوندیتوب لرونکی دی او تر ملاتړ

مربوط.

۴- در صورت تخلف مکرر، تصمیم تبدیلی کارکن متخلف مطابق احکام قانون و پیشنهاد آن به ادارهٔ مربوط.

(۳) هرگاه وقوع تخلفات مندرج فقرهٔ (۱) این ماده منجر به بروز خسارات مادی یا معنوی به اشخاص حقیقی یا حکمی شود، مطابق احکام قانون جبران می‌گردد.

(۴) ادارات مربوط مکلف اند، مؤیدات تأدیبی را مطابق احکام قانون عملی و از تطبیق آن به کمیسیون اطمینان دهند.

مصونیت اشخاص

مادهٔ سی و ششم:

شخصی‌که اطلاعات را با حسن نیت افشاء نموده باشد، درصورت اثبات مطابق احکام قانون دارای مصونیت حقوقی، اداری و وظیفوی بوده و مورد حمایت

لاندې نیول کېږي.

شپږم فصل

متفرقه حکمونه

د مبالغو تحویلول

اووه دېرشمه ماده:

په دې قانون کې د درج شوو حکمونو له تطبیق څخه ترلاسه شوي مبالغ د دولت واحد حساب ته تحویلېږي.

مدیریتي اقدامونه

اته دېرشمه ماده:

(۱) ادارې مکلفې دي، په مناسب ډول د اطلاعاتو له ساتنې او له دې قانون او له اړوندو معیارونو اوکړنلارو سره د هغو له سمون څخه کمېسیون ته ډاډ ورکړي.

(۲) ادارې مکلفې دي، د دغه قانون د حکمونو د ښه تطبیق په مقصد اړوندو کارکوونکو ته ښوونیزې برنامې دایرې او کمېسیون ته ډاډ ورکړي.

قرار می‌گیرد.

فصل ششم

احکام متفرقه

تحویل مبالغ

مادهٔ سی و هفتم:

مبالغ حاصله ناشی از تطبیق احکام مندرج این قانون به حساب واحد دولتی تحویل می‌گردد.

اقدامات مدیریتی

مادهٔ سی و هشتم:

(۱) ادارات مکلف اند، از نگهداری مناسب اطلاعات و مطابقت آن با این قانون و معیارها و طرزالعمل های مربوط به کمیسیون اطمینان دهند.

(۲) ادارات مکلف اند، به منظور تطبیق بهتر احکام این قانون برنامه های آموزشی را برای کارکنان مربوط، تدویر و به کمیسیون اطمینان دهند.

ارجحیت

نهه دېرشمه ماده:

د دې قانون حکمونــه اطلاعــاتو تــه د لاسرسي په تړاو د نورو قوانینو پــه نسبت مرجح دي.

د لایحو، کړنلارو او لارښــودونو وضع

څلوېښتمه ماده:

کمېسیون کولای شي، د دې قــانون د حکمونو د لاښه تطبیق په منظــور، لایحې، کړنلارې او لارښودونه وضــع کړي.

انفاذ او الغاء

یوڅلوېښتمه ماده:

دغه قانون د توشېح له نېټې څخه نافذ او په رسمي جریده کې دې خپور شي او د ۱۳۹۷ هــ.ش کال پــه (۱۲۹۷) ګڼه رسمي جریده کې خپــور شــوی اطلاعاتو ته د لاسرسي قــانون ملغــي کېږي.

ارجحیت

مادۀ سی و نهم:

احکام این قانون در رابطه به دسترسی به اطلاعات نسبت به ســایر قــوانین مرجح می‌باشد.

وضع لــوایح، طــرزالعمل ها و رهنمودها

مادۀ چهلم:

کمیسیون می‌تواند، به منظور تطبیــق بهتر احکــام ایــن قــانون، لــوایح، طرزالعمل ها و رهنمود ها را وضــع نماید.

انفاذ و الغاء

مادۀ چهل و یکم:

این قانون از تاریخ توشیح نافــذ و در جریدۀ رسمی نشر گــردد و قــانون دسترســی بــه اطلاعــات منتشــرۀ جریــدۀ رســمی شــماره (۱۲۹۷) ســال ۱۳۹۷هــ.ش ملغــی می‌گردد.

د رواني روغتيا د مقررې د انفاذ په هکله د افغانستان اسلامي جمهوريت د رئيس

حکم

ګڼه: (۱۹۲۲)

نېټه : ۱۳۹۸/۷/۱۰

لومړۍ ماده:

د رواني روغتيا مقرره چې د افغانستان اسلامي جمهوريت د کابينې د ۱۳۹۸/۴/۱۸ نېټې د (۵) ګڼه مصوبې پربنسټ د (۵) فصلونو او (۲٦) مادو په دننه کې تصويب شوې ده، منظوروم.

دوه يمه ماده:

دغه حکم دې د افغانستان اسلامي جمهوريت د کابينې له مصوبې او د دې مقررې له متن سره يو ځای په رسمي جريده کې خپور شي.

محمد اشرف غني

د افغانستان اسلامي جمهوريت رئيس

حکم

رئيس جمهوری اسلامی افغانستان درمورد انفاذ مقررۀ صحت روانی

شماره :(۱۹۲۲)

تاریخ : ۱۳۹۸/۷/۱۰

مادۀ اول:

مقررۀ صحت روانی را که به اساس مصوبۀ شماره (۵) مؤرخ ۱۳۹۸/۴/۱۸ کابینۀ جمهوری اسلامی افغانستان به داخل (۵) فصل و (۲٦) ماده تصویب گردیده است، منظور می دارم.

مادۀ دوم:

این‌حکم همراه با مصوبۀ کابینۀ جمهوری اسلامی افغانستان و متن مقررۀ مذکور در جریدۀ رسمی نشرگردد.

محمد اشرف غنی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

د رواني روغتيا د مقررې د طرحې په هکله د افغانستان اسلامي جمهوريت د کابينې مصوبه

ګڼه: (۵)

نېټه: ۱۳۹۸/۴/۱۸

د افغانستان اسلامي جمهوريت کابينې، د رواني روغتيا د مقررې طرحه د ۱۳۹۸/۴/۱۸ نېټې په غونډه کې د (۵) فصلونو او (۲٦) مادو په د ننه کې تصويب کړه.

محمد اشرف غني

د افغانستان اسلامي جمهوريت رئيس

مصوبهٔ کابینهٔ جمهوری اسلامی افغانستان در مورد طرح مقررهٔ صحت روانی

شماره :(۵)

تاریخ: ۱۳۹۸/۴/۱۸

کابینهٔ جمهوری اسلامی افغانستان، طرح مقررهٔ صحت روانی را در جلسهٔ مؤرخ ۱۳۹۸/۴/۱۸ به داخل (۵) فصل و (۲٦) ماده مورد تصویب قرار داد.

محمد اشرف غنی

رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست مندرجات

مقررهٔ صحت روانی

فصل اول

احکام عمومی

ماده	عنوان	صفحه
مادهٔ اول:	مبنی...	۵۱
مادهٔ دوم:	اهداف..	۵۱
مادهٔ سوم:	اصطلاحات	۵۲
مادهٔ چهارم:	تطبیق احکام...	۵۸

فصل دوم

کمیسیون صحت روانی

ماده	عنوان	صفحه
مادهٔ پنجم:	ایجاد کمیسیون صحت روانی..........................	۵۹
مادهٔ ششم:	جلسات کمیسیون..	۶۲
مادهٔ هفتم:	وظایف و صلاحیت های کمیسیون مرکزی...............	۶۳
مادهٔ هشتم:	وظایف و صلاحیت های ادارهٔ صحت روانی..............	۶۷
مادهٔ نهم:	حمایت تصمیم‌گیری مریض................................	۶۸
مادهٔ دهم:	تسهیل کنندهٔ تصمیم‌گیری................................	۶۸

فصل سوم

حقوق اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی و خانواده های آنها

ماده	عنوان	صفحه
مادهٔ یازدهم:	حقوق اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی..	۶۹

مادهٔ دوازدهم: حقوق خانوادهٔ شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی...........................۷۲

مادهٔ سیزدهم: ممنوعیت...۷۳

فصل چهارم

تداوی اختیاری و غیر اختیاری

مادهٔ چهاردهم: تداوی اختیاری..۷۵

مادهٔ پانزدهم: تداوی غیر اختیاری..................................۷۶

مادهٔ شانزدهم: تداوی طفل مریض...................................۷۷

مادهٔ هفدهم: تداوی مریض عاجل...................................۷۸

مادهٔ هجدهم: حق شکایت..۷۸

مادهٔ نزدهم: شاک برقی..۷۹

فصل پنجم

احکام نهایی

مادهٔ بیستم: تداوی مریض به علت اتهام.............................۸۰

مادهٔ بیست و یکم: تداوی در مراکز صحت روانی مقید....................۸۱

مادهٔ بیست و دوم: تأدیب...۸۱

مادهٔ بیست و سوم: آگاهی دهی...۸۲

مادهٔ بیست و چهارم: ارتقای ظرفیت...................................۸۲

مادهٔ بیست و پنجم: وضع طرزالعمل ها و لوایح.........................۸۳

مادهٔ بیست و ششم: انفاذ و الغاء.......................................۸۳

د رواني روغتیا مقرره
لومړی فصل
عمومي حکمونه

مبني

لومړۍ ماده:

دغه مقرره د عامې روغتیا د قانون د دري دېرشمې مادې د حکم له مخې، وضع شوې ده.

موخې

دوه یمه ماده:

د دې مقررې موخې عبارت دي له:

۱- د رواني روغتیا د ادارې په فعالیت پورې د اړوندو چارو تنظیم.

۲- د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکو اشخاصو د بشري حقوقو او انساني کرامت رعایتول او درناوی.

۳- د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکو اشخاصو د حقوقو تنظیم.

۴- د رواني روغتیا درملنې

مقررهٔ صحت روانی
فصل اول
احکام عمومی

مبنی

مادهٔ اول:

این مقرره به تأسی از حکم مادهٔ سی و سوم قانون صحت عامه، وضع گردیده است.

اهداف

مادهٔ دوم:

اهداف این مقرره عبارت اند از:

۱- تنظیم امور مربوط به فعالیت ادارهٔ صحت روانی.

۲- رعایت و احترام به حقوق بشری و کرامت انسانی اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی.

۳- تنظیم حقوق اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی.

۴- دسترسی یکسان اشخاص دارای

او مراقبتونو ته د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا د رواني اختلال لرونکو اشخاصو يو شان لاسرسی.

اصطلاحګانې

دريیمه ماده:

په دې مقرره کې راتلونکې اصطلاحګانې لاندې مفاهيم افاده کوي:

۱- رواني روغتيا: د ښه والي هغه حالت دی چې شخص خپلې ځواکمنۍ وپېژني او د ژوندانه له نارملو فشارونو سره جوړجاړی وکړي او په اغېزمنه او ګټوره توګه کار وکړي او په ټولنه کې فعاله ونډه ولري.

۲- رواني اختلال: هغه حالت دی چې د شخص په تفکر، ادراک، هيجان يا قضاوت اغېزه کوي او په رواني فعاليتونو کې د نيمګړتيا او وظيفوي اختلال لامل کېږي او د رواني ځواکمنۍ د نقصان او محدوديت سبب کېږي.

۳- نيمګړتيا: د شخص د رواني وضعيت، فزيولوژيک جوړښت يا

محدوديت توانايی روانی يا اختلال روانی به تداوی و مراقبت های صحت روانی.

اصطلاحات

مادۀ سوم:

اصطلاحات آتی در این مقرره مفاهیم ذیل را افاده می‌نماید:

۱- صحت روانی: حالت بهبودی است که شخص توانایی های خود را شناسایی و با فشار های نارمل زندگی سازش نموده و طور مؤثر و سودمند کار کرده و در اجتماع سهم فعال داشته باشد.

۲- اختلال روانی: حالتی است که به تفکر، ادراک، هیجان یا قضاوت شخص تأثیر نموده و سبب نارسایی در فعالیت های روانی و اختلال وظیفوی گردیده و باعث نقصان و محدودیت توانایی روانی می‌شود.

۳- نارسایی: فقدان یا غیر متعادل بودن وضعیت روانی، فزیولوژیک

د اناتومیک کړنې نشتوالی یا نا متعادل والی دی.

۴- د ځواکمنۍ محدودیت: هغه حالت دی چې په ټولنه کې د شخص د بشپړ یا برابر ګډون خنډ کېږي.

۵- د رواني ځواکمنۍ محدودیت: هغه حالت دی چې رواني اختلال، سخت دمانس، د ملاحظې وړ ذکایي محدودیت، کله چې مترادفې (په یوه وخت) ناروغۍ دومره سختې وي چې د یوه رواني اختلال معیار بشپړ کړي.

٦- د تصمیم نیونې ځواکمني: د مشخص تصمیم لپاره په یوه مشخص وخت کې د یوه شخص د تصمیم نیونې وړتیا ده چې د بل شخص په واسطه تشخیصېږي. د تصمیم نیونې نه ځواکمني د رواني محدودیت دلیل نه دی.

۷- بېړنی وضعیت: هغه حالت دی چې د ناروغ یا نورو ژوند او خوندیتوب ته جدي خطر متوجې وي یا کله چې شخص ځان یا نورو ته له زیان رسولو څخه د وقایې لپاره کنترول او څارنې

ساختار یا عملکرد اناتومیک شخص می‌باشد.

۴- محدودیت توانایی: حالتی است که مانع اشتراک کامل یا مساویانهٔ شخص در اجتماع می‌شود.

۵- محدودیت توانایی روانی: حالتی است که اختلال روانی، دمانس شدید، محدودیت ذکایی قابل ملاحظه، زمانیکه مریضی های مترادف (همزمان) به شدتی باشد که معیار یک اختلال روانی را تکمیل کند.

٦- توانایی تصمیم‌گیری: قابلیت تصمیم‌گیری یک شخص در یک زمان مشخص برای تصمیم مشخص است که توسط شخص دیگر تشخیص داده می‌شود. عدم توانایی تصمیم‌گیری دلیل محدودیت روانی نمی‌باشد.

۷- وضعیت عاجل: حالتی است که خطر جدی به زندگی و مصونیت مریض یا دیگران متوجه باشد یا وقتی که شخص برای وقایه از ضرر رساندن به خود یا دیگران ضرورت به کنترول

ته اړتیا ولري.

۸- آسانه شوې تصمیم نیونه: هغه ملاتړ دی چې د وروستي غوراوي په توګه کله چې د یوه شخص غوښتنې او ارجحیتونه نه پوهېدل کېږي تر ګټې اخیستنې لاندې نیول کېږي.

۹- ناروغ: د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکی شخص دی چې د رواني روغتیا له مرکزونو څخه په یوه کې تر درملنې او مراقبت لاندې وي.

۱۰- درملنه: په یوه شخص باندې رواني - جسمي مداخلې دي چې د هغه ټولنیز اړخونه رانغاړي د شخص ساتنه، د وضعیت ښه والی او یا د روغتیا اعاده یا د ناراحتۍ کمښت او د ژوند د ټولنیزو اړخونو ښه والی پکې شامل دي. لکه د درملو تجویز، د درماني دندې خدمتونه، د رواني - ټولنیزې مشورې د خدمتونو، بیا ځواکمني او د برېښنایي ټکان.

۱۱- اختیاري درملنه: د هغه شخص د درملنې د زمینې برابرول دي چې

و نظارت داشته باشد.

۸- تصمیم‌گیری تسهیل شده: حمایتی است که منحیث آخرین گزینه زمانی‌که خواست ها و ارجحیت های یک شخص فهمیده نمی‌شود مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۹- مریض: شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی است که در یکی از مراکز صحت روانی تحت تداوی و مراقبت قرار داشته باشد.

۱۰- تداوی: مداخلات روانی- جسمی بالای یک شخص است که ابعاد اجتماعی وی را احتوا می‌نماید، شامل محافظت، بهبود بخشیدن وضعیت و اعادهٔ صحت یا کاهش ناراحتی و بهبود بخشیدن ابعاد اجتماعی زندگی شخص مانند تجویز ادویه، خدمات شغل درمانی، خدمات مشاورهٔ روانی - اجتماعی، بازتوانایی و شاک برقی می‌باشد.

۱۱- تداوی اختیاری: فراهم نمودن زمینهٔ تداوی شخص است که قابلیت

د تصمیم نیونې وړتیا لري او د ځان له لوري یا د نورو په واسطه رضایت وښيي.

۱۲- غیر اختیاري درملنه: د هغه شخص لپاره د درملنې وړاندې کول چې درملنې ته د رضایت ورکولو لپاره د تصمیم نیونې ځواکمني نه لري او د ناروغ شرایط په داسې ډول دي چې درملنې ته ځواب ورکوي او یا په زیات احتمال له درملنې څخه به ګټه واخلي.

۱۳- له سرغړونې پرته ناروغ: هغه شخص دی چې د وړاندیز شوې درملنې لپاره د تصمیم نیونې ځواکمني نه لري یا د رواني روغتیا یوه مرکز ته تګ هم نه ردوي.

۱۴- غیر اختیاري بسترول: په یوه روغتیایي مرکز کې د ناروغ بسترول یا له اجباري یا له اختیاري بسترۍ څخه وروسته په هغه ځای کې چې اړوند شخص د بسترېدو او د درملنې د موخو لپاره په پوهې سره د رضایت په خاطر د تصمیم نیونې هیڅ ځواکمني نه لري د هغه د استوګنې دوام دی.

تصمیم‌گیری را داشته و از طرف خود یا توسط دیگران رضایت نشان بدهد.

۱۲- تداوی غیر اختیاری: ارایهٔ تداوی برای شخصی که فاقد توانایی تصمیم‌گیری برای رضایت دادن به تداوی است و شرایط مریض طوری است که به تداوی پاسخ می‌دهد یا به احتمال زیاد از تداوی نفع خواهد برد.

۱۳- مریض بدون مخالفت: شخصی است که توانایی تصمیم‌گیری را برای تداوی پیشنهاد نداشته یا قرار گرفتن در یک مرکز صحت روانی را نیز رد نمی‌کند.

۱۴- بستری کردن غیر اختیاری: بستری نمودن مریض در یک مرکز صحی یا ادامهٔ اقامت وی بعد از بستری اجباری یا اختیاری در جایی که شخص مربوط هیچ توانایی تصمیم‌گیری برای رضایت آگاهانه برای بستری شدن و اهداف تداوی ندارد.

۱۵- په پوهې سره رضـــایت: هغـــه رضایت دی چې په آزاده توګـــه، لـــه ګواښ پرته د درملنــــې د تشـــخیص، ځای ناستو تګلارو او مودې په هکلـــه د کافي معلوماتو له وړانـــدې کولـــو وروسته په پوهې ور ژبې ترلاسه کېږي.

۱٦- د روانــــي روغتیـــا مســـلکي کارکوونکي: د رواني طب متخصص، رواني طب نرس، اروا پوه (کلینیکي یا عمومي او روزنیز د رواني – ټـــولنیزې مشورې له زده کړو ســـره د عـــامې روغتیا وزارت له لوري تأیید شـــوې)، رواني– ټولنیزسلاکار، ټولنیز مرستندوی او د رواني روغتیا د خـــدمتونو نـــور وړاندې کوونکي (عمومي ډاکټـــران، نرسان، قابلې او هغه نور اشخاص چې تأیید شوې زده کړې یې تر لاسه کړې) په کې شامل دي.

۱۷- ټولنیزه بیا ځـــواکمني: د هغـــو اشخاصو لپاره د ښه والي د لوړولو، په ټولنه کې د بشپړ ادغـــام او د ژونـــد د کیفیت د ښه والي لپاره د طراحـــۍ هغه بهیر دی چې رواني کمزورتیا پـــه

۱۵- رضایت آگاهانه: رضایتی است که طـــور آزادانـــه، بـــدون تهدیـــد در مورد تشخیص، روش های جاگزین و مـــدت تـــداوی بعـــد از ارایـــهٔ معلومات کافی به زبان قابل فهم بدست می‌آید.

۱٦- کارکنان مسلکی صحت روانی: شامل متخصص طب روانی، نرس طب روانی، روان شـــناس (کلینیکـــی یـــا عمومی و تربیتی با آموزش مشـــاورهٔ روانـــی- اجتمـــاعی تأییـــد شـــدهٔ وزارت صـــحت عامـــه) مشـــاور روانی- اجتماعی، مددکار اجتماعی و سایر عرضه کنندگان خدمات صحت روانی (داکتران عمومی، نرس هـــا، قابله هـــا و ســـایر اشخاصـــی کـــه آموزش های تأیید شـــده را دریافـــت نموده باشند) می‌باشند.

۱۷- بـــازتوانی اجتمـــاعی: پروســـهٔ طراحی برای ارتقای بهبودی، ادغـــام کامل در اجتماع و بهبـــود کیفیـــت زندگی برای اشخاصـــی اســـت کـــه نا توانی روانـــی بـــه طـــور جـــدی

جدي توګه د ژوند په اداره کولو کې د هغوی ځواکمني مختل کړې ده.

۱۸- برېښنايي ټکان (Electro Convulsive Therapy): د طبي درملنې یو ډول دی چې د مسلکي کارپوهانو په واسطه تر عمومي بې هوښۍ او د عضلاتي رخاوت ورکوونکو درملو لاندې په ډېر خاصو حالاتو کې د ناروغانو له ماغزو څخه د برېښنايي جرياناتو د تېرولو په واسطه کارول کېږي.

۱۹- د اعتماد وړ شخص: هغه شخص دی چې په رسمي ډول د رواني روغتیا د خدمتونو د هغو ګټه اخیستونکو په واسطه چې د تصمیم نیونې ځواکمني ولري، ګومارل کېږي، د هغه دنده د زیات عمر لرونکي شخص د روغتیا او د رواني روغتیا په مراقبتونو پورې د اړوندو مسئلو لپاره د خدمتونو د ګټه اخیستونکي د غوښتنو او ارجحیتونو تمثیل دی.

۲۰- د رواني روغتیا مراقبتونه: هغه درملنه ده چې د رواني روغتیا

توانایی آنها را در اداره نمودن زندگی مختل نموده است.

۱۸- شاک برقی (Electro Convulsive Therapy): نوعی از تداوی طبی است که توسط عبور دادن جریانات برقی از مغز مریضان در حالات بسیار خاص تحت بیهوشی عمومی و دوا های رخاوت دهندهٔ عضلاتی توسط کار شناسان مسلکی استفاده می‌شود.

۱۹- شخص مورد اعتماد: شخصی است که رسماً توسط استفاده کنندگان خدمات صحت روانی که توانایی تصمیم گیری را داشته، گماشته می‌شود، وظیفهٔ آن تمثیل خواسته ها و ارجحیت های استفاده کنندهٔ خدمات برای صحت و مسایل مربوط به مراقبت های صحت روانی شخص بزرگسال است.

۲۰- مراقبت های صحت روانی: تداوی است که از طریق خدمات

د خدمتونو له لارې برابرېږي.

۲۱- د رواني روغتیا مرکزونه: د رواني، روغتیا ټولنیزې، عمومي او خصوصي د مراقبتونو مرکزونه او روغتیايي مرکزونه رانغاړي چې د رواني ځواکمنۍ محدودیت لرونکي اشخاص د رواني روغتیا او ټولنیز مراقبتونه ترلاسه کوي یا ښايي د مراقبتونو د ارزونې یا نقاهت د دورې د تیرولو یا په مؤقت یا اوږد مهال ډول په پوهې سره په رضایت یا په اجباري ډول خدمتونه ترلاسه کړي.

د حکمونو تطبیق

څلورمه ماده:

(۱) د دې مقررې حکمونه د دولتي او خصوصي رواني روغتیا په مرکزونو د تطبیق وړ دي.

(۲) د عامې روغتیا وزارت د رواني روغتیا اداره د دې مقررې د حکمونو د تطبیق مرجع ده.

صحت روانی فراهم می‌گردد.

۲۱- مراکزصحت روانی: شامل مراکز مراقبت های صحت روانی، اجتماعی، عمومی، خصوصی و مراکز صحی است که اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی مراقبت های صحت روانی و اجتماعی را دریافت می‌کنند یا ممکن است برای ارزیابی، مراقبت های صحت روانی یا گذراندن دورهٔ نقاهت یا بازتوانی طور مؤقتی یا طولانی با رضایت آگاهانه یا طور اجباری خدمات را دریافت نمایند.

تطبیق احکام

مادهٔ چهارم:

(۱) احکام این مقرره بالای مراکز صحت روانی دولتی و خصوصی قابل تطبیق می‌باشد.

(۲) ادارهٔ صحت روانی وزارت صحت عامه مرجع تطبیق احکام این مقرره می‌باشد.

دوه یم فصل

د رواني روغتیا کمېسیون

د رواني روغتیا د کمېسیون رامنځته کول

پنځمه ماده:

(۱) د رواني روغتیا د خدمتونو د ښه سمون او وړاندې کولو په منظور په مرکز او ولایتونو کې د رواني روغتیا کمېسیون رامنځته او فعالیت کوي چې له دې وروسته په دې مقرره کې د کمېسیون په نامه یادېږي.

(۲) مرکزي کمېسیون په لاندې ترکیب سره دی:

۱- د عامې روغتیا وزارت د رواني روغتیا د ادارې مسؤول د رئیس په توګه.

۲- د عامې روغتیا وزارت د معالجوي طب ریاست استازی د غړي په توګه.

۳- د لوی څارنوالۍ د ادارې استازی د غړي په توګه.

۴- د رواني روغتیا د تخصصي روغتون د ډاکټرانو استازی

فصل دوم

کمیسیون صحت روانی

ایجاد کمیسیون صحت روانی

مادهٔ پنجم:

(۱) به منظور انسجام و ارایهٔ بهتر خدمات صحت روانی، کمیسیون صحت روانی در مرکز و ولایات ایجاد و فعالیت می‌نماید که منبعد در این مقرره بنام کمیسیون یاد می‌گردد.

(۲) کمیسیون مرکزی به ترکیب ذیل می‌باشد:

۱- مسؤول ادارهٔ صحت روانی وزارت صحت عامه به حیث رئیس.

۲- نمایندهٔ ریاست طب معالجوی وزارت صحت عامه به حیث عضو.

۳- نمایندهٔ ادارهٔ لوی څارنوالی به حیث عضو.

۴- نمایندهٔ داکتران شفاخانهٔ تخصصی صحت روانی

د غړي په توګه.

۵- هغه ډاکټر چې د رواني روغتیا په برخه کې یې زده کړه کړې وي او په دولتي روغتون کې مؤظف وي د غړي په توګه.

۶- د اروا پوه (کلینیکي یا د رواني روغتیا په برخه کې د زده کړې خاوند) استازی د غـړي پـه توګـه، د رواني- ټولنیز سلاکار د نه شتون په صورت کې.

۷- د افغانستان د مدافعو وکیلانـو د خپلواکې ټولنې استازی د غړي په توګه.

۸- د افغانستان د بشـر د حقوقـو د خپلواک کمېسیون استازی د غـړي په توګه.

۹- دکورنیو چـارو وزارت اسـتازی د غړي په توګه.

۱۰- د اړوندې مدني ټولنې منتخـب استازی، د غړي په توګه.

(۳) ولایتي کمېسیون په لاندې ترکیب سره دی:

۱- د ولایت د عامې روغتیـا رئـیس د رئیس په توګه.

به حیث عضو.

۵- داکتری که در بخـش صـحت روانی آموزش دیـده و در شـفاخانۀ دولتـی مؤظـف باشـد به حیث عضو.

۶- نمایندۀ روان شـناس (کلینیکـی یا آموزش دیده در بخـش صـحت روانی) به حیث عضـو، در صـورت عـدم موجودیـت مشـاور روانی- اجتماعی.

۷- نماینـدۀ انجمن مستقل وکلای مدافع افغانستان به حیث عضو.

۸- نماینـدۀ کمیسـیون مسـتقل حقـوق بشـر افغانسـتان به حیث عضو.

۹- نماینـدۀ وزارت امـور داخلـه به حیث عضو.

۱۰- نمایندۀ منتخب جامعـۀ مـدنی مرتبط، به حیث عضو.

(۳) کمیسیون ولایتی به ترکیب ذیل می‌باشد:

۱- رئیس صـحت عامـۀ ولایـت به حیث رئیس.

۲- د ولایت د څارنوالۍ ریاست استازی د غړي په توګه.

۳- د حوزوي یا ولایتي روغتون استازی د غړي په توګه.

۴- هغه ډاکټر چې د رواني روغتیا په برخه کې یې زده کړه کړې وي او له دولتي روغتونونو څخه په یوه کې مؤظف وي د غړي په توګه.

۵- له حوزوي یا ولایتي روغتون څخه اروا پوه (کلینیکي یا د رواني روغتیا په برخه کې د زده کړې خاوند) د غړي په توګه، د رواني – ټولنیز سلاکار د نه شتون په صورت کې.

۶- د افغانستان د مدافعو وکیلانو د خپلواکې ټولنې استازی د غړي په توګه.

۷- د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمېسیون استازی د غړي په توګه.

۸- د ولایت د امنیې قوماندانۍ استازی د غړي په توګه.

۹- د اړوندې مدني ټولنې منتخب استازی د غړي په توګه.

(۴) د مرکزي کمېسیون په سکرتریت

۲- نمایندهٔ ریاست څارنوالی ولایت به حیث عضو.

۳- نمایندهٔ شفاخانهٔ حوزه وی یا ولایتی به حیث عضو.

۴- داکتری که در بخش صحت روانی آموزش دیده و در یکی از شفاخانه های دولتی مؤظف باشد به حیث عضو.

۵- روان شناس (کلینیکی یا آموزش دیده در بخش صحت روانی) از شفاخانهٔ حوزه وی یا ولایتی به حیث عضو، در صورت عدم موجودیت مشاور روانی – اجتماعی.

۶- نمایندهٔ انجمن مستقل وکلای مدافع افغانستان به حیث عضو.

۷- نمایندهٔ کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان به حیث عضو.

۸- نمایندهٔ قوماندانی امنیه ولایت به حیث عضو.

۹- نمایندهٔ منتخب جامعهٔ مدنی مرتبط به حیث عضو.

(۴) امور مربوط به سکرتریت

پورې اړوندې چارې د رواني روغتيا د ادارې په واسطه او د ولايتي کمېسيون د اړونده ولايت د عامې روغتيا رياست په واسطه تنظيمېږي.

د کمېسيون غونډې

شپږمه ماده:

(۱) د کمېسيون عادي غونډې په ربع وار ډول جوړېږي او د هغه فوق العاده غونډې د يو ثلث غړو په وړانديز يا د کمېسيون د رئيس په تصميم دايرېداى شي.

(۲) د کمېسيون د غونډو د دايرېدو نصاب دوه ثلثه غړي دي. تصميمونه د حاضرو غړو د رأيو په اکثريت نيول کېږي او د رأيو د برابرۍ په صورت کې، د هغه لوري رأيې چې رئيس قرار لري، اکثريت ګڼل کېږي.

(۳) کمېسيون کولی شي، د اړتيا په صورت کې د رواني ځواکمنۍ د محدوديت لرونکو اشخاصو استازي يا د رواني ځواکمنۍ د محدوديت لرونکي شخص د کورنۍ غړي ته په

کميسيون مرکزی توسط ادارۀ صحت روانی و از کميسيون ولايتی توسط رياست صحت عامۀ ولايت مربوط، تنظيم می‌گردد.

جلسات کميسيون

مادۀ ششم:

(۱) جلسات عادی کميسيون طور ربعوار داير می‌گردد و جلسات فوق العادۀ آن به پيشنهاد يک ثلث اعضاء يا تصميم رئيس کميسيون داير شده می‌تواند.

(۲) نصاب تدوير جلسات کميسيون دوثلث اعضاء می‌باشد. تصاميم به اکثريت آرای اعضای حاضر اتخاذ می‌گردد و در صورت تساوی آراء، رأی طرفی که رئيس قرار دارد، اکثريت شناخته می‌شود.

(۳) کميسيون می‌تواند در صورت ضرورت نمايندۀ اشخاص دارای محدوديت توانايی روانی يا عضو فاميل شخص دارای محدوديت توانايی روانی را در جلسات

غونډو کې د ګډون بلنه ورکړي.

د مرکزي کمېسیون دندې او واکونه

اوومه ماده:

(۱) مرکزي کمېسیون د لاندې دندو او واکونو لرونکی دی:

۱- د شکایت د تر لاسه کولو له نېټې څخه د یوې اونۍ په ترڅ کې د مراقبت، درملنې او تصمیم نیونې له څرنګوالي څخه د شکایتونو بررسي.

۲- د بستري له نېټې څخه د دریو اونیو په ترڅ کې د اختیاري درملنې د ناروغانو د بستري مطالعه، ارزونه او ثبت.

۳- په ربعوار ډول د اختیاري او غیر اختیاري درملنې د ناروغانو د بستري مطالعه، ارزونه او ثبت.

۴- په ربعوار ډول د ناروغانو د اعتماد وړ اشخاصو په واسطه د رضایت لیک مطالعه او ارزونه.

۵- د غیر اختیاري بسترو ناروغانو د وړاندې شوو غوښتنلیکونو

دعوت نماید.

وظایف و صلاحیت های کمیسیون مرکزی

مادهٔ هفتم:

(۱) کمیسیون مرکزی دارای وظایف و صلاحیت های ذیل می‌باشد:

۱- بررسی شکایات از چگونگی مراقبت، تداوی و تصمیم‌گیری طی یک هفته از تاریخ دریافت شکایت.

۲- مطالعه، ارزیابی و ثبت بستر مریضان تداوی اختیاری طی سه هفته از تاریخ بستری.

۳- مطالعه، ارزیابی و ثبت بستر مریضان تداوی اختیاری و غیر اختیاری طور ربعوار.

۴- مطالعه و ارزیابی رضایت نامه توسط اشخاص قابل اعتماد مریضان طور ربعوار.

۵- مطالعه و بررسی درخواست های ارائه شدهٔ مریضان داخل بستر

مطالعه او بررسي.

۶- له مخکینۍ خبرتیا پرته د رواني روغتیا په مرکزونوکې د رواني روغتیا له متخصصینو او ناروغانو سره مرکه.

۷- د رواني روغتیا له ډاکترانو یا له هغو ډاکترانو څخه چې د رواني روغتیا په برخه کې یې زده کړه کړې وي د هیئت ټاکل.

۸- د رواني روغتیا له مرکزونو څخه څارنه.

۹- د هغو اشخاصو لپاره چې په تصمیم نیونه کې د رواني ځواکمنۍ محدودیت لرونکي دي، د تصمیم نیونې آسانوونکی ټاکل.

۱۰- د رواني روغتیا د مرکزونو د اړتیاوو ارزونه او د عامې روغتیا وزارت ته د هغو وړاندیز.

۱۱- د رواني ځواکمنۍ د محدودیت لرونکو اشخاصو لپاره د دوامدارو خدمتونو او مراقبتونو د عرضه کولو په غرض د برنامو د رامنځته کولو په هکله د مشورو وړاندې کول.

۱۲- په محبسونو کې د رواني

غیر اختیاری.

۶- مصاحبه با مریضان و متخصصین صحت روانی در مراکز صحت روانی بدون اطلاع قبلی.

۷- تعیین هیئت از داکتران صحت روانی یا داکترانی که در بخش صحت روانی آموزش دیده باشند.

۸- نظارت از مراکز صحت روانی.

۹- تعیین تسهیل کنندۀ تصمیم‌گیری برای اشخاصی‌که دارای محدودیت توانایی روانی در تصمیم گیری می‌باشند.

۱۰- ارزیابی نیاز مندی های مراکز صحت روانی و پیشنهاد آن به وزارت صحت عامه.

۱۱- ارائه مشوره ها در مورد ایجاد برنامه ها غرض عرضۀ خدمات و مراقبت های دوامدار برای اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی.

۱۲- ارایۀ مشوره در مورد ایجاد

ځواکمنۍ د محدوديت لرونکو اشخاصو د دوامدارو خدمتونو او مراقبتونو د عرضې او درملنې په غرض د برنامو د رامنځته کولو په هکله د مشورو وړاندې کول.

۱۳- په مرکز او ولايتونو کې غير اختياري ناروغانو ته د وړيا حقوقي مساعدينو وړانديز.

۱۴- د رواني روغتيا د مسلكي كاركوونكو د اجراآتو ارزونه او له اخلاقي لاربنودونو سره سم، په كاري محدوده كې د مسلكي مشورو وړاندې كول.

۱۵- په هر كال كې له پخوانۍ خبرتيا پرته د هېواد په كچه د پنځو بستر لرونكو مركزونو مستقيمه كتنه او بررسي.

۱۶- د خصوصي رواني روغتيا د مركزونو، كلينيكونو او نورو د رواني روغتيا بستر لرونكو او د خدمتونو وړاندې كوونكو مركزونو د فعاليت د جواز تأييد.

۱۷- په پرمختيايي برنامو كې ګډون او

برنامه ها غرض عرضهٔ خدمات و مراقبت های دوامدار و تداوی اشخاص دارای محدوديت توانايی روانی در محابس.

۱۳- پيشنهاد مساعدين حقوقی رايگان به مريضان غير اختياری در مركز و ولايات.

۱۴- ارزيابی اجراآت كاركنان مسلكی صحت روانی و ارايهٔ مشوره های مسلكی در محدودهٔ كاری مطابق رهنمود های اخلاقی.

۱۵- مشاهدهٔ مستقيم و بررسی پنج مركز بستر دار در سطح كشور بدون اطلاع قبلی در هر سال.

۱۶- تأييد جواز فعاليت مراكز صحت روانی خصوصی، كلينيک ها و ساير مراكز بستردار و عرضهٔ خدمات صحت روانی.

۱۷- اشتراک در برنامه های انكشافی

د رواني روغتيا د ستراتيژيو او پلانونو تأييد.

۱۸- په اونۍ کې يوځل د اختياري او غير اختياري ناروغانو د درملنې څارنه او ارزونه.

۱۹- د ولايتونو د رواني روغتيا د کمېسيونونو څارنه.

۲۰- عامې روغتيا وزارت ته د کلني رپوټ وړاندې کول.

(۲) د رواني روغتيا ولايتي کمېسيون د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شوو ۱ څخه تر ۱۴ اجزاوو پورې په دندو سربېره د لاندې دندو او واکونو لرونکی هم دی:

۱- د رواني روغتيا په پرمختيايي برنامو کې ګډون.

۲- مرکزي کمېسيون ته د ولايتونو د رواني روغتيا د حالت د ښه والي په منظور وړانديز وړاندې کول.

۳- مرکزي کمېسيون ته رپوټ وړاندې کول.

و تأييد ستراتيژی ها و پلانهای صحت روانی.

۱۸- نظارت و ارزيابی تداوی مريضان اختياری و غير اختياری هفتهٔ يکبار.

۱۹- نظارت از کميسيون های صحت روانی ولايات.

۲۰- ارايهٔ گزارش سالانه به وزارت صحت عامه.

(۲) کميسيون ولايتی صحت روانی علاوه بر وظايف اجزای ۱ الی ۱۴ مندرج فقرهٔ (۱) اين ماده دارای وظايف و صلاحيت های ذيل نيز می‌باشد:

۱- اشتراک در برنامه های انکشافی صحت روانی.

۲- ارايهٔ پيشنهاد به منظور بهبود وضع صحت روانی ولايات به کميسيون مرکزی.

۳- ارايهٔ گزارش به کميسيون مرکزی.

د رواني روغتيا د اداري دندې او واکونه

اتمه ماده:

د رواني روغتيا اداره د لاندې عمده دندو او واکونو لرونکې ده:

۱- د اختياري او غير اختياري ناروغانو ثبتول.

۲- د رواني روغتيا د ناروغانو د ډيتابيس رامنځته کول او د هغه کلنۍ اوسمهالول (Update).

۳- د رواني روغتيا د مرکزونو رامنځته کول.

۴- د دولتي او خصوصي رواني روغتيا د مرکزونو څارنه، بررسي او کنترول.

۵- د محبسونو، توقيف خونو او پالنځيو په ګډون د رواني روغتيا په مرکزونو کې د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا رواني اختلال لرونکو اشخاصو د حقوقو له رعايتولو څخه ډاډ تر لاسه کول.

۶- د ورکشاپونو او سيمينارونو دايرول.

وظايف و صلاحيت هاى ادارۀ صحت روانى

مادۀ هشتم:

ادارۀ صحت روانى داراى وظايف و صلاحيت هاى عمدۀ ذيل مى‌باشد:

۱- ثبت نمودن مريضان اختيارى و غير اختيارى.

۲- ايجاد ديتابيس مريضان صحت روانى و به روز ساختن (Update) سالانۀ آن.

۳- ايجاد مراكز صحت روانى.

۴- نظارت، بررسى وكنترول مراكز صحت روانى دولتى و خصوصى.

۵- حصول اطمينان از رعايت حقوق اشخاص داراى محدوديت توانايى روانى يا اختلال روانى در مراكز صحت روانى به شمول محابس، توقيف خانه ها و پرورشگاه ها.

۶- تدوير وركشاپ ها و سيمنيارها.

۷- عامې روغتیا وزارت ته د کلني رپوټ وړاندې کول.

د ناروغ د تصمیم نیونې ملاتړ

نهمه ماده:

(۱) د رواني روغتیا ناروغ د دې مقررې په یوولسمه ماده کې د درج شوو حقوقو په پام کې نیولو سره، د هغه غوښتنې او ارجحیتونه تر ملاتړ لاندې نیول کیږي. په دې شرط چې د نظر وړ ملاتړ د هغه د میل پرخلاف نه وي.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی ملاتړ کوونکی شخص مکلف دی، د ناروغ د حقوقو، غوښتنو او ارجحیتونو درناوی وکړي خو د ناروغ د تصمیم نیونې ځای ناستی نه شي کیدای.

د تصمیم نیونې آسانوونکی

لسمه ماده:

(۱) د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي شخص

۷- ارایهٔ گزارش سالانه به وزارت صحت عامه.

حمایت تصمیم‌گیری مریض

مادهٔ نهم:

(۱) مریض صحت روانی با نظرداشت حقوق مندرج مادهٔ یازدهم این مقرره، خواست ها و ارجحیت‌هایش مورد حمایت قرار می‌گیرد. مشروط براینکه حمایت مورد نظر برخلاف میل اش نباشد.

(۲) شخص حمایت کنندهٔ مندرج فقرهٔ (۱) این ماده مکلف است، حقوق، خواست ها و ارجحیت های مریض را محترم شمرده ولی جاگزین تصمیم‌گیری مریض شده نمی‌تواند.

تسهیل کنندهٔ تصمیم‌گیری

مادهٔ دهم:

(۱) به منظور معاینه، تداوی و مراقبت شخص دارای محدودیت توانایی روانی

د معاينې، درملنې او مراقبت په منظور د تصميم نيونې آسانوونکی، ټاکل کېږي.
(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوی آسانوونکی مکلف دی، له خپلو اجراآتو څخه د دې مقررې په پنځمه ماده کې درج شوي کمېسيون ته رپوټ وړاندې کړي.
(۳) د تصميم نيونې د آسانوونکي دندې او مکلفيتونه او د ملاتړ شوي د تصميم نيونې شرطونه او پړاوونه په جلا کړنلاره کې تنظيمېږي.

درېيم فصل

د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا د رواني اختلال لرونکو اشخاصو او د هغوی د کورنيو حقوق

د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا د رواني اختلال لرونکو اشخاصو حقوق

يوولسمه ماده:
د رواني روغتيا په مرکزونو کې د رواني

يا اختلال روانی تسهيل کنندۀ تصميم‌گيری، تعيين می‌گردد.
(۲) تسهيل کنندۀ مندرج فقرۀ (۱) اين ماده مکلف است، از اجراآت خود به کميسيون مندرج مادۀ پنجم اين مقرره گزارش ارائه نمايد.
(۳) وظايف و مکلفيت های تسهيل کنندۀ تصميم‌گيری، شرايط و مراحل تصميم‌گيری حمايت شده در طرزالعمل جداگانه، تنظيم می‌گردد.

فصل سوم

حقوق اشخاص دارای محدوديت توانايی روانی يا اختلال روانی و خانواده های آنها

حقوق اشخاص دارای محدوديت توانايی روانی يا اختلال روانی

مادۀ يازدهم:
اشخاص دارای محدوديت توانايی

ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي اشخاص د لاندې حقوقو لرونکي دي:

۱- درملنې او رواني روغتیا ته لاسرسی او د روغتیایي مراقبتونو بیا ځواکمني.

۲- دځو ځانګه ییزو ستراتیژیکي برنامو له لارې د جامع درملنې ترلاسه کول.

۳- په هغه چاپېریال کې د درملنې ترلاسه‌کول چې ډېرکم محدودیت لري.

۴- د درملنې د پلان په تطبیق کې د فعالې ونډې لرل.

۵- په درملنې رضایت.

٦- د امکان په صورت په ټولنه کې له مراقبت او بیا ځواکمنۍ وروسته خدمتونه ترڅو په ټولنه کې د هغوی د بیا ادغام زمینه آسانه شي.

۷- اړوندې دوسیې ته لاسرسی.

۸- د هغوی د روغتیایي وضعیت په هکله د کافي معلوماتو لرل.

۹- د پایواز لرل.

۱۰- له کورنۍ یا اقاربو سره کتنه.

رواني یا اختلال رواني در مراکز صحت رواني دارای حقوق ذیل می‌باشند:

۱- دسترسی به تداوی و صحت روانی و بازتوانی مراقبت های صحی.

۲- دریافت تداوی جامع از طریق برنامهٔ های راهبردی چند رشته یی.

۳- دریافت تداوی در محیطی که کمترین محدودیت را دارد.

۴- داشتن سهم فعال در تطبیق پلان تداوی.

۵- رضایت به تداوی.

٦- خدمات بعد از مراقبت و بازتوانی در صورت امکان در اجتماع تا زمینهٔ ادغام مجدد شان به اجتماع تسهیل گردد.

۷- دسترسی به دوسیهٔ مربوط.

۸- داشتن معلومات کافی در مورد وضعیت صحی شان.

۹- داشتن پایواز.

۱۰- ملاقات با فامیل یا اقارب.

۱۱- انساني کرامت ته درناوی او د شخصي رازونو او د خصوصي حریم ساتنه.

۱۲- له نامناسب چلند څخه شکایت.

۱۳- له مدني، سیاسي، اقتصادي، ټولنیزو او فرهنګي حقوقو څخه ملاتړ.

۱۴- شخصي آزادۍ او خوندیتوب.

۱۵- د قانون پر وړاندې د مناسب چاپېریال او د برابرو حقوقو تأمینول.

۱۶- تیلیفون، پستي آسانتیاوو، د لیکنې وسایلو او د ټولنیزو شبکو مطالعې ته لاسرسی.

۱۷- د تصمیم نیونې آسانوونکی لرل.

۱۸- د دولت د مالي امکاناتو په صورت کې د ټولنیزو خدمتونو او ملاتړیزو پروګرامونو او مالي مرستو ته لاسرسی.

۱۹- په محرمانه ډول د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي شخص د ټولو

۱۱- احترام به کرامت انسانی و حفظ اسرار شخصی و حریم خصوصی.

۱۲- شکایت از برخورد نا مناسب.

۱۳- حمایت از حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

۱۴- آزادی ها و مصونیت شخصی.

۱۵- تأمین محیط مناسب و حقوق مساوی در برابر قانون.

۱٦- دسترسی به تیلیفون، تسهیلات پستی، وسایل تحریر و مطالعهٔ شبکه های اجتماعی.

۱۷-داشتن تسهیل کنندهٔ تصمیم‌گیری.

۱۸- دسترسی به خدمات اجتماعی و پروگرام های حمایوی، مساعدت مالی در صورت امکانات مالی دولت.

۱۹- نگهداری تمام معلومات شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی طور

معلوماتو ساتنه.

د رواني ځواکمنۍ د محدويت يا د رواني اختلال لرونکي شخص د کورنۍ حقوق

دوولسمه ماده:

(۱) د رواني روغتيا په مرکزونو کې د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا د رواني اختلال لرونکي شخص کورنۍ د لاندې حقوقو لرونکې ده:

۱- له رخصتېدو وروسته د دوامدار مراقبت او بيا ځواکمنۍ په ګډون د ناروغ د درملنې د پلان په تطبيق کې ونډه اخيستنه.

۲- د ناروغانو په ژوندانه او روغتيا موندنه کې د ملاتړيز رول د لوبولو لپاره د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا د رواني اختلال لرونکي شخص کورنۍ ته د رواني روغتيا د متخصصينو يا د مسلکي اشخاصو د کره معلوماتو او لازمو مشورو وړاندې کول.

۳- د دې مقررې په پنځمه ماده‌کې درج شوي کمېسيون يا د افغانستان

محرمانه.

حقوق خانوادهٔ شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی

مادهٔ دوازدهم:

(۱) خانوادهٔ شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی در مراکز صحت روانی دارای حقوق ذیل می‌باشد:

۱- سهم‌گیری در تطبیق پلان تداوی مریض به شمول مراقبت دوامدار و بازتوانی بعد از رخصت شدن.

۲- ارایهٔ معلومات دقیق و مشوره های لازم متخصصین یا اشخاص مسلکی صحت روانی به خانوادهٔ شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی در جهت اجراء نمودن نقش حمایتی در زندگی و شفایابی مریضان.

۳- ارایهٔ شکایت از برخورد نا مناسب در رابطه به تداوی ظالمانه،

د بشر د حقوقو خپلواک کمېسیون ته د رواني روغتیا په مرکز کې د ظالمانه، غیر انساني، خوارکښونکې درملنې، د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا رواني اختلال لرونکي شخص رټنه یا ګټه اخیستنه، تاوتریخوالی او له هغه څخه د ناوړې ګټې اخیستنې په اړوند له نامناسب چلند څخه د شکایت وړاندې کول.

(۲) د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي شخص د کورنۍ نور حقوق په جلا کړنلاره کې تنظیمېږي.

ممنوعیت

دیارلسمه ماده:

(۱) تر درملنې لاندې د سالم شخص نیول په هېڅ صورت جواز نه لري.

(۲) په ناروغ باندې خطرناکه او زیانمنه څېړنه او آزمایښت ممنوع دی.

(۳) که چېرې د ناروغ لپاره د دې مادې په (۲) فقره کې د درج شوي څېړنې او آزمایښت تطبیق اړین وګڼل

غیر انسانی، تحقیر آمیز، تنبیه یا بهره برداری، خشونت و سوء استفاده از شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی در مرکز صحت روانی، به کمیسیون مندرج مادۀ پنجم این مقرره یا کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان.

(۲) سایر حقوق خانوادۀ شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی در طرزالعمل جداگانه، تنظیم می‌گردد.

ممنوعیت

مادۀ سیزدهم:

(۱) قرار دادن شخص سالم، تحت تداوی به هیچ صورت جواز ندارد.

(۲) تحقیق و آزمایش خطرناک و مضر بالای مریض ممنوع است.

(۳) هرگاه تطبیق تحقیق و آزمایش مندرج فقرۀ (۲) این ماده برای مریض ضروری پنداشته شود،

شي، د رواني طب ډاکټر مکلف دی په دې برخه کې د دې مقررې په پنځمه ماده کې د درج شوي کمېسیون تأیید واخلي.

(۴) د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکې ښځې د جنین سقط جواز نه لري په دې شرط چې د هغه ژوند له خطر سره مخامخ شي.

(۵) د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي نارینه او ښځې عقیمول جواز نه لري په دی شرط چې د درملنې په منظور وي.

(٦) د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي شخص باندې د شخصي او غیر علمي تجربو اجراءکول ممنوع دي.

(۷) د جنسي یا عاطفي بدلونونو او د رواني ځواکمنۍ د محدودیت څخه د لامنځته شوي چلند د اصلاح په منظور رواني جراحي، هورموني کرنه یا نورې یرغلیزې لاس وهنې د اتلس کلونو څخه ښکته اطفالو ممنوع دی.

(۸) د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا

داکتر طب روانی مکلف است در زمینه تأیید کمیسیون مندرج مادۀ پنجم این مقرره را اخذ نماید.

(۴) سقط جنین زن دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی جواز ندارد مشروط بر اینکه حیات وی به خطر مواجه گردد.

(۵) عقیم نمودن مرد و زن دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی جواز ندارد، مشروط بر اینکه به منظور تداوی باشد.

(٦) اجرای تجارب شخصی و غیر علمی بالای شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی ممنوع می‌باشد.

(۷) جراحی روانی،کاشت هورمونی یا سایر مداخلات تهاجمی به منظور اصلاح تغییرات جنسی یا عاطفی و رفتاری که ناشی از محدودیت توانایی روانی بالای اطفال پائین تر از سن هجده سال ممنوع است.

(۸) مداخلات طبی و جراحی عصبی

د روانی اختــلال لرونکي غیراختیاري ناروغ لپاره طبي لاس وهنې او عصبي جراحي ممنوع دي.

(۹) هېڅ ستندرده درملنه د ارزونې له بشپړولو او د تشخیص له پای ته رسولو څخه مخکې نــاروغ تــه سپارښــتنه نه کېږي.

څلورم فصل

اختیاري او غیر اختیاري درملنه

اختیاري درملنه

څوارلسمه ماده:

(۱) اختیاري درملنه د رواني څواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکي شخص د درملنې تر ټولو مطلوب ډول دی.

(۲) شخص هغه وخت کــولی شــي په اختیاري ډول د رواني روغتیــا پــه مرکز کې بستري او درملنه یې وشــي چې د تصمیم نیونې او لیکلي رضایت څواکمني ولري.

(۳) د رواني روغتیا مرکزونه مکلــف دي، اختیاري او غیر اختیاري درملنې

برای مــریض غیــراختیــاری دارای محدویت توانایی روانی، یا اختــلال روانی ممنوع است.

(۹) هیچ تــداوی ســتندرد قبــل از تکمیل ارزیــابی و نهــایی ســاختن تشـــخیص بـــه مـــریض ســـفارش نمی‌شود.

فصل چهارم

تداوی اختیاری و غیر اختیاری

تداوی اختیاری

مادۀ چهاردهم:

(۱) تداوی اختیاری، مطلوب تــرین شکل تداوی شخص دارای محدودیت توانایی روانی یــا اختلاــل روانــی می‌باشد.

(۲) شخص زمانی می‌تواند به صورت اختیاری در مرکــز صــحت روانــی بستری و تداوی شود کــه توانــایی گرفتن تصــمیم و رضــایت کتبــی را داشته باشد.

(۳) مراکز صحت روانــی مکلــف اند، نیازمنــدان تــداوی اختیــاری

ته اړ کسان د طبابت پــه انســاني او اخلاقي روحيې سره د اړوندو امکاناتو او آسانتياوو په حدودو کې، درملنــه وکړي.

(۴) د عامې روغتيا وزارت مکلف دی، له ملي او بين المللي معيارونو سره سم، په اړوندو روغتيايي مرکزونو کې پــه وړيــا ډول د روانـــي روغتيـــايي خدمتونو د اړوندې کولو لپاره لازمـــې روغتيايي آسانتياوې برابرې کړي.

(۵) فردي روغتيايي معيارونه، پلانونه او مراقبتونه د جلا لايحــې پــه واســطه تنظيمېږي.

د غير اختياري درملنه

پنځلسمه ماده:

(۱) هغه ناروغ شخص چــې د غيــر اختياري درملنې لاندې قــرار مــومي، د دې مقررې له حکمونو سره سم يې درملنه کېږي. په هغه صورت کې چې ناروغ د ډاکټر د نظر مغــاير، خپلــه درملنه بنده کړي، د تصــميم نيــونې آســانوونکي، اقــاربو يــا د نــاروغ

و غير اختيارى را با روحيۀ انســانى و اخلاقى طبابت در حدود امکانــات و تســـهيلات مربـــوط، تـــداوى نمايند.

(۴) وزارت صحت عامه مکلف است، تسهيلات صحى لازم را جهت عرضۀ خـــدمات صـــحى روانـــى طـــور رايگان در مراکز صـــحى مربـــوط، مطابق معيار هاى ملى و بين المللـــى فراهم نمايد.

(۵) معيارها، پلان ها و مراقبت هـــاى صحى فردى توسط لايحۀ جداگانـــه تنظيم مى‌گردد.

تداوى غير اختيارى

مادۀ پانزدهم:

(۱) شخص مريض که تحت تـــداوى غيـــر اختيـــارى قـــرار مـــى‌گيـــرد، مطابق احکام ايـــن مقـــرره تـــداوى مى‌گردد. در صـــورتى کـــه مـــريض مغاير نظر داکتـــر، تـــداوى خـــويش را قطع مى‌کند، به تســـهيل کننـــدۀ تصميم‌گيـــرى، اقـــارب يـــا مرجـــع

ورپېژندونکي مرجع ته خبر ورکول کېږي.

(۲) که چېرې غیر اختیاري ناروغ د ځان او نورو لپاره خطر نه وي او د رواني روغتیا په مرکز کې درملنې ته اړتیا لري، له بسترېدو مخکې د آسانې شوې تصمیم نیونې ټول پړاوونه تطبیقېږي.

د ناروغ طفل درملنه

شپاړسمه ماده:

(۱) که چېرې ناروغ طفل بستر او تر درملنې لاندې قرار ولري، د رواني روغتیا مرکز مکلف دی، د والدینو د کتنې زمینه برابره کړي چې له والدینو څخه د طفل د بېلتون اغېزې ټیټې کچې ته ورسېږي. خو دا چې د رواني طب متخصصینو د خو څانګه ییز ټیم له غړو (ارواه پوهان، رواني – ټولنیز سلاکاران او د رواني طب نرسان) سره په مشوره کې تأیید کړي وي او بېلتون د طفل په ګټه وبولي.

(۲) د زیات عمر لرونکو په برخه کې

معرفی کنندهٔ مریض، اطلاع داده می‌شود.

(۲) هرگاه مریض غیر اختیاری خطری برای خود و دیگران نباشد و نیاز به تداوی در مرکز صحت روانی دارد قبل از بستری شدن تمام مراحل تصمیم گیری تسهیل شده، تطبیق می گردد.

تداوی طفل مریض

مادهٔ شانزدهم:

(۱) هرگاه طفل مریض، بستر و تحت تداوی قرار داشته باشد، مرکز صحت روانی مکلف است، زمینهٔ ملاقات والدین را مساعد ساخته تا اثرات جدایی طفل از والدین به حداقل برسد. مگر اینکه متخصص طب روانی به مشوره با اعضای تیم چند رشته ای (روان شناسان، مشاور روانی- اجتماعی و نرس های طب روانی) تأیید نموده باشند و جدایی را به نفع طفل بدانند.

(۲) بستری و تداوی طفل

د ناروغ طفل بستري او درملنه جـواز نه لري.

په بېړني وضعيت کـې د نـاروغ درملنه

اوولسمه ماده:

(۱) د ناروغ درملنه په بېړني وضعيت کې د ناروغ له اقاربو يا دوستانو څخه د ډېر نږدې شخص د غوښتنې له امله او د ډاکټر د ليکلي تأييد، ناروغ تـر دريو ورځو پورې په غير اختياري ډول د رواني روغتيا په مرکز کې درملنـه کېږي.

(۲) په بېړنيو حالاتو کـې د ارزونـې ليدنه، د ناروغ د بستري کېدو موده، اختياري او غير اختياري درملنه د جلا لايحې په واسطه تنظيمېږي.

د شکايت حق

اتلسمه ماده:

(۱) که چېرې ناروغ د خپلې درملنې او حقوقو په هکله قناعت و نه لري، کولی شي د دې مقررې په پنځمه ماده کـې درج شوي کمېسيون ته شکايت وکړي.

مريض در بخـش بـزرگ سـالان جواز ندارد.

تـداوی مـريض در وضـعيت عاجل

مادۀ هفدهم:

(۱) تداوی مريض در وضعيت عاجل به اثر درخواست نزديک ترين شخص از اقـارب يـا دوسـتان مـريض و تأييـد کتبـی داکتـر، مـريض تـا سـه روز بـه صـورت غير اختياری در مرکز صحت روانـی تداوی می‌شود.

(۲) مشـاهدۀ ارزيـابی، مـدت بستری شدن مريض، تداوی اختياری و غير اختياری در حالات عاجل توسط لايحۀ جداگانه، تنظيم می‌شود.

حق شکايت

مادۀ هجدهم:

(۱) هرگاه مريض در مـورد تـداوی و حقوق خويش قناعت نداشته باشد، می‌توانـد بـه کميسيون منـدرج مادۀ پنجم اين مقرره شکايت نمايد.

(۲) د دې مقررې په پنځمه ماده کې درج شوی کمېسیون مکلف دی، رسېدلی شکایت بررسي او په دې برخه کې لازم تصمیم ونیسي.

بربښنايي ټکان

نولسمه ماده:

(۱) که چېرې ناروغ بربښنايي ټکان (ECT) ته اړتیا ولري، د رواني طب متخصصین مکلف دي، د رواني روغتیا د مراقبت د پلان په پام کې نیولو سره لاندې موارد اجراء کړي:

۱- په اصلاح شوي ډول د بې هوښۍ او د عضلې له سستوونکي درمل سره یوځای تل د بربښنايي ټکان (ECT) اجراء کول.

۲- د ناروغ له سترګو څخه لرې د بربښنايي ټکان (ECT) اجراء کول.

۳- په ځانګړي کتاب کې له بربښنايي ټکان(ECT)څخه دګټې اخیستنې ثبت.

(۲) د رواني طب متخصص مکلف دی، بربښنايي ټکان (ECT) د ناروغ په باخبره رضایت او د هغه د وړاندیز

(۲) کمیسیون مندرج مادهٔ پنجم این مقرره مکلف است، شکایت واصله را بررسی و در زمینه تصمیم لازم را اتخاذ نماید.

شاک برقی

مادهٔ نزدهم:

(۱) هرگاه مریض شاک برقی (ECT) ضرورت داشته باشد، متخصصین طب روانی مکلف اند، با نظرداشت پلان مراقبت صحت روانی موارد ذیل را اجراء نمایند:

۱- اجرای شاک برقی (ECT) همیشه به شکل اصلاح شده همراه با ادویهٔ بیهوشی و سست کنندهٔ عضلی.

۲- اجرای شاک برقی (ECT) دور از چشم مریض.

۳- ثبت استفادهٔ شاک برقی (ECT) در کتاب مخصوص.

(۲) متخصص طب روانی مکلف است، شاک برقی (ECT) را با رضایت آگاهانهٔ مریض و به اساس

شوي رواني روغتيا وضعيت او مراقبت په هکله د بشپړو او سمو معلوماتو د لرلو پربنسټ اجراء کړي.

(۳) د اطفالو لپاره په برېښنايي ټکان سره درملنه جواز نه لري.

(۴) په خصوصي، حوزوي او ولايتي مرکزونوکې په برېښنايي ټکان سره درملنه جواز نلري. په هغه صورت کې چې ناروغ د برېښنايي ټکان درملنې ته اړتيا ولري دکابل د رواني روغتيا روغتون ته دې ولېږدول شي.

پنځم فصل

وروستي حکمونه

د تور په علت د ناروغ درملنه

شلمه ماده:

د ناروغ درملنه د شخص د جرم د تور، محاکمې، څارنې او توقيف په علت نه ځنډول کېږي.

داشتن معلومات کامل و درست درباره وضعيت و مراقبت صحت روانی پيشنهاد شده اجراء نمايد.

(۳) تداوی با شاک برقی برای اطفال جواز ندارد.

(۴) تداوی با شاک برقی در مراکز صحی خصوصی، حوزوی و ولايتی جواز ندارد. در صورتی که مريض به تداوی با شاک برقی ضرورت داشته باشد به شفاخانۀ صحت روانی کابل انتقال داده شود.

فصل پنجم

احکام نهايی

تداوی مريض به علت اتهام

مادۀ بيستم:

تداوی مريض به علت اتهام به جرم، محاکمه، نظارت و توقيف شخص معطل قرار داده نمی‌شود.

مقيدو رواني روغتيا په مرکزونو کې درملنه

يو ويشتمه ماده:

(۱) هغه تورن يا محکوم چې د ناروغۍ په علت د اهل خبره د نظر او د محکمې د حکم پربنسټ درملنې ته اړتيا ولري يا د حبس په بهير کې په رواني اختلال اخته شي مقيدو رواني روغتيا په مرکزونو کې تر درملنې لاندې نيول کېږي.

(۲) د منحرفو اطفالو په ګډون د رواني ځواکمنۍ د محدوديت يا د رواني اختلال لرونکو تورنو او محکومينو د درملنې او زده کړې شرطونه په جلا کړنلاره کې تنظيمېږي.

تأديب

دوه ويشتمه ماده:

(۱) د دې مقررې له حکمونو څخه د سرغړونې په صورت کې، مرتکب په لاندې ډول تأديبېږي:

۱- لومړی ځل توصيه.

۲- دوه يم ځل ليکلی اخطار.

تداوی در مراکز صحت روانی مقيد

مادۀ بيست و يکم:

(۱) متهم يا محکومی‌که به علت مريضی به اساس نظر اهل خبره و حکم محکمه نيازمند تداوی باشد يا در جريان حبس به اختلال روانی دچار شود، در مراکز صحت روانی مقيد تحت تداوی قرار می‌گيرند.

(۲) شرايط تداوی، آموزش متهمين و محکومين دارای محدوديت توانايی روانی يا اختلال روانی به شمول اطفال منحرف در طرزالعمل جداگانه، تنظيم می‌گردد.

تأديب

مادۀ بيست و دوم:

(۱) در صورت تخلف از احکام اين مقرره، مرتکب حسب ذيل تأديب می‌گردد:

۱- بار اول توصيه.

۲- بار دوم اخطار کتبی.

۳- درییم ځل له پنځو زرو (۵۰۰۰) څخه تر شلو زرو (۲۰۰۰۰) افغانیو پورې نغدي جریمه.

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې درج شوې پیسې دولتي واحد حساب ته تحویلیږي.

پوهاوی ورکول

درویشتمه ماده:

د عامې روغتیا وزارت مکلف دی، د رواني ځواکمنۍ د محدودیت یا د رواني اختلال لرونکو اشخاصو لپاره د ټولیزو رسنیو له لارې د پوهاوي ورکولو پروګرامونه په مرکز او ولایتونو کې د رواني روغتیا د مرکزونو له لارې جوړ کړي.

ظرفیت لوړول

څلیریشتمه ماده:

(۱) د عامې روغتیا وزارت مکلف دی، د اړوندو مسلکي کارکوونکو د ظرفیت د لوړولو په منظور سیمینارونه او ورکشاپونه جوړ او په کورنیو او بهرنیو سیمینارونو او ورکشاپونو کې

۳- بار سوم جریمهٔ نقدی مبلغ پنج هزار (۵۰۰۰) الی بیست هزار (۲۰۰۰۰) افغانی.

(۲) مبالغ مندرج فقرهٔ (۱) این ماده به حساب واحد دولتی تحویل می‌گردد.

آگاهی دهی

مادهٔ بیست و سوم:

وزارت صحت عامه مکلف است، پروگرام های آگاهی دهی را از طریق رسانه های همگانی برای اشخاص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی از طریق مراکز صحت روانی در مرکز و ولایات دایر نماید.

ارتقای ظرفیت

مادهٔ بیست و چهارم:

(۱) وزارت صحت عامه مکلف است، به منظور ارتقای ظرفیت کارکنان مسلکی مربوط، سیمینارها و ورکشاپ ها را دایر و زمینهٔ اشتراک آنها را در سیمنیارها و ورکشاپ های

د هغوی د ګډون زمینه برابره کړي.

(۲) د عامې روغتیا وزارت کولی شي د لوړو زده کړو وزارت په همکارۍ د رواني څواکمنۍ د محدودیت یا رواني اختلال لرونکي شخص د اغېزمنې درملنې لپاره د رواني روغتیا دکارکوونکو د مسلکي مهارتونو د ودې زمینه برابره کړي.

د کړنلارو او لایحو وضع

پنځه ویشتمه ماده:

د عامې روغتیا وزارت کولی شي د دې مقررې د حکمونو د ښه تطبیق په منظور، کړنلارې او لایحې وضع کړي.

انفاذ او الغاء

شپږ ویشتمه ماده:

دغه مقرره په رسمي جریده کې د خپرېدو له نېټې څخه نافذېږي او د رواني روغتیا مقرره چې د ۱۴۲۲ هـ.ق کال د (۵۸۲) ګڼه فرمان پربنسټ نافذه ده، ملغي ګڼل کېږي.

داخلی و خارجی فراهم نماید.

(۲) وزارت صحت عامه می‌تواند به همکاری وزارت تحصیلات عالی زمینهٔ رشد مهارت های مسلکی کارکنان صحت روانی را جهت تداوی مؤثر شخص دارای محدودیت توانایی روانی یا اختلال روانی فراهم نماید.

وضع طرزالعمل ها و لوایح

مادهٔ بیست و پنجم:

وزارت صحت عامه می‌تواند به منظور تطبیق بهتر احکام این مقرره، طرزالعمل ها و لوایح را وضع نماید.

انفاذ و الغاء

مادهٔ بیست و ششم:

این مقرره از تاریخ نشر در جریدهٔ رسمی نافذ می‌گردد و مقررهٔ صحت روانی که به اساس فرمان شماره (۵۸۲) سال ۱۴۲۲ هـ.ق نافذ می‌باشد ملغی شمرده می شود.

اشتراک سالانه:

درمرکز وولایات: (۱۰۰۰)افغانی

برای مامورین دولت: با (۲۵) فیصد تخفیف

بـــرای متعلمین ومحصلین با ارائـــه تصدیق،نصف قیمت

برای‌کتاب فروشی‌ها با۱۰فیصد تخفیف ازقیمت‌روی جلد

خارج از کشور: (۲۰۰) دالر امریکائی.

ISLAMIC REPUBLIC
OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE

OFFICIAL GAZETTE

Extraordinary Issue

- **Law on Access to Information**
- **Regulation on Mental Health**

Date:20th October.2019
ISSUE NO:(1358)